

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

Pars III. Mysteriomachia Lvtherocalvinismi, Sacramenta impugnantis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

SACRAMENTARIVS

ANTICHRISTVS

MYSTERIOMACHIÆ LV- THERO-CALVINI- STICÆ.

PARS TERTIA

De Militaribus Ecclesiæ Sacramentis.

QVÆSTIO I.

An nomen Sacramentum sit *ἄρραρον*, nec
vsurpandum?

I. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVVS cum suis primum
reiecerunt perueicaciter, sed refu-
mente id Luthero, in odium Ca-
rollstadii ac Zvinglii; cæteri quo-
que id receperunt, ac retentant.

CALVINVS pertinaciter reiecit, hodieque
respuunt Caluinistæ & Sacramentarij vniuer-
si, maluntque *σφραγίδας*, seu symbola. Vide
Luthero-cal. p. 3. q. 1

CHRISTVS. Cum Sacramentum
sit signum visibile rei inuisibilis, idem
est quod *Μυστήριον*: & hoc in Biblijs græcè

redditis sæpius rectè vsurpatur. Vt, *Dan.*
2. statua Nabuchodonosoris dicitur
μυστήριον, signum rei secretæ, non, Rem
secretam; sc. successionis regnorum, &
regni Christiani. Ita Apoc. 17. *In fronte*
eius nomen scriptum mysterium. Intra: *Ego*
dicam tibi sacramentum mulieris, sc. Anti-
christi: Vbi non res latens, sed mulier
signans dicitur mysterium, Sic & apud
Apostolū, 2. Thes. 2. *Mysterium iam opera-*
tur iniquitatis: sc. persecuciones Impera-
torum & hæreticorum.

Quare si quidem de vocabulo qua-
ratur; in Biblijs reperitur, Sin' de verita-
te ac proprietate vocis *Sacramenti* agi-
tur; equidem V I I. Sacramenta institui;
qui solus potui, volui, ac debui, vocem

H 2 tamen

tamen nusquam vsurpauit; quod, Ioan. 16. *Multa habeo dicere vobis, aiebam, que non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Atque ex illo didicit Apostolus, q̄ de Matrimonio dixit, Eph. 4. *Sacramentum hoc magnum est, sc. viri feminaque coniunctio significans illam Ecclesiæ mecum.* Subinde ramen extare volui in Bibliis vocem *Sacramentum*, vbi non denotaret signum rei sacræ; sed rem ipsam secretam: Vt Tob. 12. *Sacramentum Regis abscondere bonum est.* Ita Eph. 1. *notum feci vobis Sacramentum voluntatis meæ.* Et, 1. Tim. 3. *Magnū pietatis sacramentum est incarnatio.*

QVÆSTIO II.

An Verbum Sacramenti sit Predicatorium, an Consecratorium?

II. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI & CALVINIANI in baptismo volunt concionale, & conceptum baptismale:

1. Sed Caluinistæ volunt id esse necessarium ad essentiam Sacramenti; Lutherani verò ad fructuosam susceptionem eiusdem.

2. In Cæna Caluinistæ solum concionale requirunt: Lutherani etiam Verba institutionis: etsi diuersimodè. Vide *Luthero-cal. p. 3. 95.*

CHRISTVS, I. Ego verò in Cæna sum certā verborum vsus formā ad benedictionem panis: *Hoc est corpus meum. quod pro vobis datur:* dein iussi idem vsurpari: *Hoc facite in meam commemorationem.* Luc. 22. *Facite,* dixi, totam scilicet Actionem verbi & facti.

Et exinde vsque huc ita factum est. Sicut & in baptismo, dixi; *Docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine. &c.* Sic & factum, fitque adhuc, teste Traditione verborum horum: *Ego te baptizo in. &c.* & non aliorum Necessè est igitur certis vti verbis, si qui velint facere, quod feci ego.

2. Cum igitur in Baptismo suscipitur Ecclesiæ Autoritas; cur non & in Eucharistia, cæterisque Sacramentis?

3. Sic in Confirmatione vsurpatur forma orationis cum impositione manuum ex Act. 8. An Pœnitentia tenetur forma ex Ioan. 2. *Quorum remisit peccata. &c.*

5. In Ordinatione item concepta seruat, cum manuum impositione.

6. In Vnctione item ex Iac. 5. Traditio formam per vitæ ac retinuit.

7. In Matrimonio similiter formam transmisit ad nos Traditio sancta.

II. Nec Concionale Verbum requiri volui.

1. Quia nusquam vel præcepto, vel exemplo sic institui. Quoad Baptismū fit mentio nulla Concionis: vt Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua. &c.* Mar. vlt. *Qui crediderit & baptizatus. &c.* 1. Per. 3. *Vos saluos facis baptisma.* Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum.*

2. Quia dixi, Mar. vlt. *Docete omnes gentes, ætate sc. adultiores prius catechizate; vt rectè sit, non quod ea catechizatio forma sit essentialis baptismis: cateroquin paruuli doctrinæ incapaces tingi non possent; Attamen Baptizate eos in Nomine. &c.* Et hæc sola formula est necessaria.

Vnde

Vnde Eph. 5. dicitur, *Mundans eam lauacro aqua in Verbo vitæ*, non Concionatorio; Sed illo, *Ego te baptizo in &c.* Itaverè S. Patres id exposuere.

Neque item in Synaxi fieri oportere concionem docui, *Mat. 26.* aut Apostolus, *1. Cor. 11.* Factà Cœnâ sermonem habui; sed eum non Eucharisticum. Par cæterorum est ratio Sacramentorum, quoad formam conceptam, minimeque concionalem.

3. Denique *Baptizantes in nomine Patris. &c.* baptizare est, non prædicare: Quo iussu ad baptismum **IN VOCARI** Deum formula sub concepta verborum: non prædicari prius, nisi ad adultos catechumenos, hos *docete* prius vt capaces, non solum de Trinitate, sed etiam de Incarnatione, Passione. &c. oratione, vitæque Christiana.

QVÆSTIO III.

Quis esse Minister Sacramentorum debeat?

III. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS *lib. de Missa priu* Minister Verbi & Sacramentor esse vel diabolus potest, Eoque magis quilibet Christianus baptizatus vir seu femina. Vide in *Luthero. cal. p. 39.*

CHRISTVS. Ego non Angelis dixi, nec quibusuis Christianis; sed Apostolis, *Matth. 28.* *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine. &c.* *Luc. 22.* *Hoc Facite in meam commemorationem.* *Ioan. 20.* *Quorum remiseritis peccata, remittentur eis.*

2. Et de me Apostolus, *Eph. 4.* *Christus ascensus dedit dona hominibus.* Nam unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. &c. Dedit quosdam quidam Apostolos, alios. &c. Et Hebr. 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur:* Non igitur Angelus bonus, seu malus.

IV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS. Quis baptizatus sit sacerdos in baptismo, potestque sacra omnia ministrare. Sed non expedit vsus potestatis, ob confusionem, sine Vocatione

CHRISTVS. Apostoli mei baptizarunt ante passionem meam, *Ioan. 1. cap. 4. teste:* & Ecclesie non sit credibile quod baptizarint non baptizati. Potestatem quoque consecrandi primum acceperunt in Cœna, cum dixit: *Hoc facite:* Absoluendi, *Ioan. 20.* *Quorum remiseritis. &c.* Nō igitur in baptismo acceperunt: alioquin bis accepissent.

2. Quo rectius dixit Apostolus meus, *Ephes. 4.* *Nunquid omnes Apostoli? Nunquid omnes prophete? &c.*

Item Hebr. 5. *Nemo assumit sibi honorem, nisi qui vocatur à Deo, tanquam Aaron:* idque ad honoris Potestatem, & Vsum.

3. Quin de me vere idem ibidem. *Sic & Christus non semetipsum clarificauit, vt Pontifex fieret.*

QVÆSTIO IV.

An Sacramenta conferant gratiam ex opere operato?

V. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERO-CALVINISTAE pernegant Sacra.

cramenta quicquam conferre gratiæ; sed solum significando excitare fidem, quæ iustificat: sicut verbum prædicatum.

CHRISTVS. I. Præcurfor meus & Baptista prædicabat & baptizabat; non tamen iustificabat: vnde aiebat, Mat. 3. *Ego baptizo vos aqua: Ille vos baptizabit Spiritu Sancto.* Discrimen afferebat ingens efficacia, quanta spiritum inter & aqua est. Alioquin par vtrique vis inerat significandi, adque fidem excitandi. At ob disparem efficaciam. Paulus, Act. 19. iussit baptizari baptismo Christi eos, qui Ioannis baptismo fuerant baptizati.

2. Mar. vlt. *Qui crederit & baptizatus fuerit, hic saluus erit.* Hic baptismo vim saluandi tribuit nõ fidei soli. Hæc enim cũ præcedat baptismum, iam hominẽ iustificasset ante, quam aqua tingere- tur: at effectus sequitur causam, nõ præcedit.

3. Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Sp. S. non potest introire in regnum Dei.* Nil hic dixi de concione, nil de fide excitata; solum de vi baptismi. Quod si fides sola iustificaret, quid opus Baptismo? Sicut dixi, Mat. 3. *Ille vos baptizabit in Sp. Sancto & igni.* sc. externo, indice Spiritus interni: ita isthic *in aqua*, indice Spiritus interni ac gratiæ: Sicut acceptum panem dixi, *Hoc est corpus meum*, visibilis species index erat inuisibilis gratiæ & mysterij præsentis.

4. Neque Discipuli mei secus, quam ipse dicere, docereque potuerunt. Vnde Petrus, Act. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum, in Remissionem peccatorum.* Act. 22. *Quid moraris? baptizare, & ablue peccata tua, inuocato Nomine*

ipsius. Iam illi crediderant, & tamen vis baptismi necessaria restabat: Non vt testimonium aut sigillum factæ gratiæ, sed vt instrumentum faciendę remissionis, id est, iustificationis.

5. Vidit Simon, Act. 8. *quia per Impositionem manuum Apostolorum daretur Spiritus Sanctus*, sc. Confirmationis & Ordinationis. Sic admonuit, 2. Tim. 2. *vt resuscites gratiam, quæ est in t: per Impositionem manuum.* Hæc apertissima sacramenta causam esse gratiæ testantur.

6. De Eucharistia: 1. Cor. 10. *Vnum Corpus multi sumus;* Quantus hic effectus & gratia quanta? Eccuius causæ? *Qui de vno Pane participamus.* Eucharistia hæc vis est. Sicut illa baptismi: 1. Cor. 12. *O. mnes nos in vno spiritu, in vnum Corpus baptizati sumus.* Per Baptismum hæc vis spiritus est Vereigitur, Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis.* &c.

7. Huc spectarunt Prophetiæ ac Figuræ.

QVÆSTIO V.

An Sacramenta Veteris Legis iustificarint, vti Nouæ?

VI. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS affirmat de habentibus annexam promissionem remissionis peccatorum: negat de nõ habentibus eam.

CALVINVS: Ait, *Vberior sub Christi regno percipitur gratia.* Is vult pariter; hic, minus iustificasse: reiicit que illius distinctionem. KEMNERTIVS accipit minoritatem à Caluino, & Distinctionem à Luthero.

CHRISTVS. Ego verò inquam, Ioan. 6. *Patres vestri manducauerunt Manna in deserto: & mortui sunt: Qui manducat hunc panem, viuet in aeternum.* His & non illis esca saluti fuit; Tantum inter vtraque

que Sacramenta interest. Quia nimirum, Ioan. 1. *Lex per Moysen data est; gratia & veritas per Iesum Christum facta est.*

2. Vnde Apostolus, Rom. 3. *Quid amplius Iudeo est, quam gentili; aut qua utilitas Circumcisionis? Multum quidem per omnem modum. Potissimum, quia credita sunt illis eloquia Dei, id est, lex circumcisis: & hoc præstabant hi gentibus, non iustificatione ex circumcissione. Causati enim sumus omnes sub peccato esse sc. circumcisos & incircumcisos.*

3. Ideo, Rom. 4. ex professo probat, Abrahamum fuisse iustificatum in præputio, non in circumcissione.

4. Hinc, 1. Cor. 7. si de iustificatione agitur, *Circumcisio nihil est, & præputio nihil est.*

5. Gal. 4. *Inter infirma & egena elementa est circumcisio.*

6. Ideo, Gal. 6. ait; *Neque circumcisio aliquid valet, neque præputium; sed noua creatura.*

7. Phil. 2. *arbitratur detrimentum iustitiam, que ex lege est.*

8. Col. 2. *Circumcisi estis, non circumcissione manu facta. &c. sed circumcissione Christi, consepulti ei in baptismo.*

9. Idcirco, Heb. 7. *Reprobatio fit precedentis mandati propter infirmitatem & inutilitatem.*

10. Heb. 9. *Ceremonias veteres dicit fuisse iustitias carnis. Et, Heb. 10. ait legem Umbra habuisse, non imaginem, nec auferre peccata potuisse.*

QVÆSTIO VI.

An sit Character Sacramentalis?

VII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI & que ac CALVINIANI esse negant; vt qui doceri nequeat seu Scripturis; siue aliter. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 15. & 16.*

CHRISTVS. Quod meum erat, Sacramenta instituere; peregi: instituta doceri, Apostolici muneris esse iussi: Mar. ult. *Euntes docete omnes gentes.* &c. Et verò de Characterè, quod res est, docuerunt.

1. Vnde, 2. Cor. 1. *Vixit nos Deus, per gratiam gratumfacientem; Et Signauit nos, Characterè ceu Sigillo obsignatos, consecratosque ad Dei cultum; Et dedit Pignus Spiritus in cordibus nostris, id est, testimonium bonæ conscientie, ceu consequens ad iustificationem. Quod dicit de cordis obsignatione, non externa solum symbolica.*

2. Quia, Eph. 1. *In quo & credentes signati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis.* Benè signaculum id Patres de characterè accipiunt, post fidem dato per baptismum.

3. Eph. 4. *Nolite contristare Sp. sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis, id est, diem baptismi aiunt Patres. Istitis. Credentes dicuntur obsignari; non promissiones cordis.*

4. Vt Circumcisio fuit corporis character in lege carnali: ita character est spiritale animarum signaculum; de quo *Ita. 66. Omnes gentes & lingua venient, & videbunt gloriam meam; & ponam in eis Signum;* tum Crucis, tum characteristicum. Cuius fuerit typus, *Exo. 12. Signatura super liminarium in sanguine agni. Nec abludit vaticinium Ezech. 9. Signa Tau in frontibus gementium & dolentium.* Et *Apoç. 7. Donec signemus seruos Dei in fron-*

frontibus eorum. Qui typi tamen rectius de vi Crucis accipiuntur, quam de caractere: signati illa saluantur omnes; non characterizati omnes.

QVÆSTIO VII.

An sint septem Sacramenta?

VIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI & CALVINIANI variant: Hi tamen vt plurimum duo solum adnumerant. Vide Lutero-cal. p. 3. q. 17.

CHRISTVS. Ego, sicut neque miracula mea, neque articulos fidei enumeravi in scriptura; ita nec Sacramenta. Neque de Nomine hæc appellauit vsquam, de Re ipsa sollicitus instituenda. Quin alia plura, quæ Sacramenta vera non sunt, vocari tamen Sacramenta permisi; sed in certo significato alio. Quare sat esse duxi instituisse signa sensibilia gratiæ insensibilis, habentis promissionem annexam. Et hæc talia sunt omnino septem.

I. BAPTISMI Ritus: est, Eph. 5. *Lauacrum aque in verbo vite.* Institutio & mandatum. Mar. vlt. *Baptizantes eos.* Promissio. Mat. vlt. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit.*

II. EYCHARISTIÆ Ritus: Mt. 26. *Accipit panem, &c. &c.* Institutio & mandatum: *Hoc facite.* Ioan. 6. *Nisi manducaueritis, &c.* Promissio: Ioan. 6. *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.*

III. CONFIRMATIONIS Ritus, Act. 8. & 19. *Manuum impositio.* Effectus gratiæ ibidem, *Spiritus sancti collatio.* Institutio & mandatum indidem colligitur ex tam confidente Apostolorum Imposi-

tione manuum. Neque enim hominis esse sciebant instituere, vt Spiritus S. daretur. Vnde Petrus & Ioannes abierunt Ierosolymâ Samariam, vt manus imponderent, & orarent, ac vngerent.

IV. POENITENTIÆ Ritus, Ioan. 20. *Quorum remiseritis, &c.* ritu iudiciali eterno. Promissio: *Remittuntur eis.* Mandatum: *Sicut misit me Pater, & Ego MITTO vos.*

V. ORDINIS Ritus, Manus impositio: 1. Tim. 4. *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterij.* Sic 2. Tim. 4. *Resistetes gratiæ, quæ est, &c.* Institutio & mand. Eph. 4. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, alios Euangelistas, &c.* Promissus effectus: *Gratia, quæ est in e.* Ex promissione enim tam fidenter affirmabat.

VI. MATRIMONII Ritus est Contractus v. sibilis, Institutio & mand. Matth. 19. *Quod Deus coniunxit, homo non separet.* Promissio: Eph. 5. *Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo IESU & Ecclesia, &c.* 2. Cor. 10. *Despodi enim vos vni viro, &c.*

VII. EXTREMÆ VNCTIONIS Ritus, Iac. 5. *Orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini.* Promissio: *Et allevabit eum Dominus; & si in peccatis fuerit, dimittetur ei.* Mandatum colligitur ex confidentia docentis ac iubentis Apostoli, freti iusu Christi.

II. DE BAPTISMO.

QVÆSTIO VIII.

Quæ sit Materia, & forma Baptismi?

IX.

IX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVS in *Symposiaco*, c. 17. Ratus est baptismus in lacte, ceruicia, aut quocunque in liquore datus qui balneum dici queat.

CHRISTVS. I. Ego verò dico, Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Sp. S. non potest. &c.*

2. Ipseque ego, *Mat. 3.* volui in Iordane baptizari.

3. Discipuli etiam Ioannis visis Apostolis baptizare in aqua, vt & Ioannes, æmulatione succendebantur.

4. Hinc Eunuchus Philippo, *Act. 8.* Ecce, aiebat, *aqua; quis prohibet baptizari?*

5. Quò rectius, *Eph. 5.* *Lauacro aque in verbo vitæ.* Idem, *1. Cor. 10.* Confert baptismum cum mari rubro: Petrus, *1. Pet. 3.* cum diluuiò.

6. Sic & Prophetæ; *Ezech. 36.* *Effundam super vos aquam mundam.*

Dicitur autem de me, *1. Ioan. 3.* *Hic est, qui venit per aquam & Sanguinem; non in aqua solum; sed in aqua & sanguine: quia est baptismus Fluminis, Fluminis, & Sanguinis.* Quod *Mat. 3. Lu. 3.* de igne & Spir. S. dicitur; id in Pentecoste impletum est.

X. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVS *lib. de Capt. bab.* Forma consueta non est ad substantiam Baptismi necessaria: vtare verbis quibuslibet, dummodo in nomine Domini baptizet; aut adeo in diaboli nomine; aut ipse diabolus baptizet; modo suscipias baptismum in nomine Domini.

CHRISTVS. Ego dixi, *Mat. vlt.* *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Vnde Sponsa mea, Magistra Veritatis ex Sp. sancto, tali vtendum Forma sueuir & decreuit inde ab Apostolis: *Ego te baptizo in nomine. &c.* Quam S. Traditio vt docet, sic & custodit, pluribus Concilijs confirmatam.

Atque hoc est baptizari, *Eph. 5.* *laua-*

cro aquæ in VERBO VITAE: non con-
dionali, sed concepto verbis totidem ac
formali.

Quod autem Apostoli mei in Nomine
Christi baptizasse produntur in *Actis*;
c. 2. 14. 19. id in meo Instituto, sc. in Nomine
Patris & Filij & Spiritus Sancti, factum
esse intellige cum S. Patribus.

QVÆSTIO XI.

*An baptismus sit ad salutem neces-
sarius?*

XI. ANTICHRISTIANISMVS.

CALVINVS, ZVINGLIUS. &c. Baptismus non
est necessarius siue ad remissionem pec. or.
siue ad salutem consequendam. &c. Vide Lu-
thero-cal. p. 3. q. 21.

CHRISTVS. Ego vero dico, *Ioan. 3.* *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spir. S. non poterit intrare in regnum Dei; Hæc necessitas Medij est, non præcepti: vt bene docet Au. l. 1. de pe. mer. & remis. c. 30.* Rationem ipse reddidi: *Quod enim natum est de carne, caro est: Et oportet vobis nasci de nouo.* Declarauit idem typo Serpentis ænei, cuius aspectus erat de necessitate medij: sic & Baptismi vsus contra mortuum serpentis, id est, peccatum orig.

Neque hic per aquam volui mortificationem intelligi peccatorum: Neque Aqua est epithetum Spiritus S. Neque Spiritum volui magis necessarium quam aquam: Neque toto dicto inesse periphrafin pœnitentiæ volui: Neque etiam aquam passionis è latere meo manantem; ex aqua, id est, merito ac vi passionis meæ. Nihil, inquam, istorum volui: sed naturalem aquam.

QVÆSTIO X.

Baptizare cui fas in necessitate?

XII. ANTICHRISTIANISMVS.

CALVINVS negat fas vlli, nisi Ordinario. Nouum hoc, eiusque proprium commentum est. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 22.*

CHRISTVS. Ego contrà affirmit, 1. Quia *Mat. 28. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos:* at omnes tenentur etiam in articulo necessitatis Docere: quid nō & baptizare?

2. Piè fecerunt, *Act. 18.* docendo Apollinem Aquila & Priscilla par coniugum.

3. Deinde, *Act. 8.* Philippus solum Diaconus baptizauit eunuchum: Ananias, *Act. 9.* Paulum laicus. Petrus, *Act. 10.* iussit baptizari à fratribus laicis Cornelium eiusque familiam.

4. Ipso Pentecostes die baptizata sunt 3000. hominum; quod Apostoli soli facere nequiverint; iuuerint LXXII. discipuli, cum adhuc laici.

5. Saphira, *Exo. 4.* placuit Deo, quod in necessitate filium circumciderit, etiam coram Moyse, per id à morte seruato. Quanto gratius mihi fiet, seruata per baptismum in periculo subitaneum animā, pro qua mortuus sum?

QVÆSTIO XI.

Sintne baptizandi infantes?

XII. ANTICHRISTIANISMVS.

ANABAPTISTÆ negant ante XXX. annum baptizari oportere. Itemque Ministri Transyluaniæ & subobscurè Erasmus.

CHRISTVS. Ego de omni ætatis gradu dixi, *Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non intrabit in regnum Dei.*

Atque singulatim de Infantibus, *Luc. 18. Sinite paruulos ad me venire, talium enim est regnum cælorum. Et afferebant ad eum Infantes.* Ideo ipsos arcè tum amplexatus, & benedixi, notante id *Marco.*

2. Deinde cum integras Apostoli familias baptizauerunt, in ijs & paruulos fuisse quis negarit? *Vt Act. 16.* Lydiæ domus, & Custodis carceris, & *1. Cor. 1.* Stephanæ.

3. Demum typus ita præmonstrauit: nam Circumcisio data infantibus est: at *Col. 2.* ea dicitur baptismus quidam, Quò rectius Ecclesia definiuit sub anathemate, ita fieri oportere.

QVÆSTIO XII.

Num qua Fides in pædobaptismo infantibus necessaria?

XIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI Infantes quidem esse baptizandos; & Aut fidem in eis non requiri: Aut ipsos habere fidem, id est. motus nouos & sanctos, inel nantes ad fidem, & c.

CALVINISTÆ contrà: Infantes non credere: recte baptizari tamen; quod ante sanctificationem, & Electi, in promissione Abraham facta. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 24.*

CHRISTVS. 1. Tametsi infantes actualem habere fidem non possint; vt quæ cognitione intellectus indigeat; Nec motus nouos fidei similes persentiscant: Non tamen iustificantur sine vlla fide.

I. Dixi enim, Ioan. 3. *Qui non credit, iam iudicatus est.* Vbi de Medio salutis loquebar; non de præcepto credendi: hoc enim infantes teneri non possunt. Et illius necessitatem absolutam ibidem declaravi typo serpentis ænei, in deserto exaltati, cuius respectu à serpentibus isti seruabantur; peribant, qui cum non aspectabant hæli: Ita exaltari oportet Filium hominis, *Ut omnis, qui Credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.*

2. Hinc iterum dixi: Mat. ult. *Ite docentes & baptizantes.* &c. *qui Crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit.*

3. Adeo, Heb. 11. *Sine fide impossibile est placere Deo.* Vnde passim Apostolus; Rom. 3. *Arbitramur hominem iustificari per fidem.*

II. Porro Ego ipsis fidei, spei, charitatis habitus in baptismo infundo: Sicq; Ego & Pater meus ad eum venimus, & mansionem apud eum facimus; Ioan. 14. Sic, Ioan. 15. *Ego sum Vitis, vos palmites.* &c. Sic dicitur; Eph. 3. *Christus habitat per fidem in cordibus vestris.* Gal. 3. *Qui in Christo IESU baptizati estis, Christum induistis.* &c. *Viuo iam non ego, viuit vero in me Christus.*

III. Demum Actu credere infantes dici possunt; Tum quòd actu baptismi suscepti sit realis ac personalis professio fidei Christianæ: Tum quòd aliena fide afferantur ac gaudeant.

QVÆSTIO XIII.

An baptismus verè tollat peccata? An & Impeccabiles reddat?

XIV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERO-CALVINISTÆ cum Origenistis & Messalinis pernegant tolli; sed regi solū non imputata. Vide Luthero-caluin. par. 9. 25.

CHRISTVS. At verè de me Baptista, Ioan. 1. *Ecce Agnus Dei, ecce qui Tollit peccata mundi.* Et Ipse ego, Ioan. 13. *Qui lotus est, non indiget, nisi ut pedes lauet; sed est mundus totus.* Si totus, nil ergo remanet, ait S. Greg. 1. 9. epist. 39.

2. Idque ex contrario liquet, Ioan. 3. *Quod natum est ex carne; caro est, carnale totum: quod natum est ex spiritu; spiritus est, seu spiritale.* Sicut enim, ait meus testis, 1. Cor. 15. *in Adam omnes moriuntur; ita in Christo omnes viuificantur.* At mors illa vera fuit: ergo & vita vera, non imputatiua. Rursum, Rom. 5. *Sicut per vnus inobedientiam peccatores constituti sunt multi: ita per Vnius obedientiam iusti constituentur multi.*

3. Itaque Ioan. 3. *Nisi quis Renatus fuerit.* &c. Sic, Col. 2. *Cum essemus mortui propter delicta, conuiuificauit nos Christo:* 1. Pet. 2. *Quasi modo genitos infantes.*

4. Figuris idem manifestauit: taceo veteres: Ecce tibi, Mat. 8. porcorum in mari submersio. Probatice, Ioan. 5. Sanitatem veram corpori conferebat. Ego, Ioan. 9. cæcum natum oculos limui; se lauit, & vidit.

XV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERO-CALVINISTÆ. *Non potest homo damnari nisi nolit Credere: si sit, vel redeat fides in promissionem baptizato factam.* Non baptismo, tanquam Dei chirographo certiores reddimur de perpetua adoptionis gratia, ait Calvinus. Vide Lutherocaluin. par. 3. quæst. 26.

CHRISTVS. 1. Ego verò Sententiam recitauit ferendam, non ob fidei defectum, sed vitæ; Mat. 25. *Ite maledicti.* &c. *quia esurini & non dedistis.* &c. Ibidem: I 2 fatuæ

fatua exc'uduntur à nuptijs, non quòd virgines non essent in fide illibata; sed quòd non ornatis essent lampadibus paratae. Certe 1. Pet. 2. *Melius erat eis non cognoscere viam iustitiae.*

2. Atque tamen si Rom. 11. *Tu fide stas: tamen Noli altum sapere: nam excidere fide potes: Sicut pater mendacij ab initio in Veritate non stetit.* Meus ille Judas verè, vt cæteri, credidit; at excidit fide, ac periit. Ita multi, 1. Tim. 1. *circa fidem naufragauerunt.* Thomas & Apostoli steterunt mecum in fide; sine me exciderunt; perissent, nisi ipsos restituissem.

QVÆSTIO XIV.

An baptismus liberet fideles a lege Dei, Ecclesiae, & à Votis?

XVI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI IUXTA & CALVINIANI aiunt, Christianos ad aliam Dei legem non obligari, nisi ad Fidem; inq; hoc Christianam consistere libertatem. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 27.*

CHRISTVS. Ego verò per necessarium esse docui: *Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata: Omnino, Mat. 5. nolite putare quoniam veni soluere legem. &c. Proinde qui seruat mandata mea, hic est qui diligit me. Mat. vlt. Baptizantes. &c. & docentes eos seruare, quaecunque mandani vobis.*

XVII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINIANI aiunt omnes, Baptismum omnes ab omni etiam humana lege obseruanda absoluere, cum nulla obligare conscientiam possit. &c.

CHRISTVS. Tales me conueniebant, vt circumuenirent, *Luc. 20. Licetne tributum dare Casari, an non? Quibus inquam: Quid me testatis hypocrisis? Ro. 13.*

Omnis anima Potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi à Deo. &c. Mat. 7. Reddite ergo Casari, quae sunt Casaris, & quae Dei, Deo.

2. Quid ego Pilato? *Ioan. 16. Non haberes potestatem aduersum Ate ullam, nisi tibi datum esset de super. Idco, Heb. 13. Obedite Praepositis vestris, & subiaccete illis. Ipsenim peruigilant pro vobis, quasi rationem reddaturi pro animabus vestris.*

XVIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ: Baptismus liberat à Votis tam factis, quam faciendis.

CHRISTVS. Stat, perstatq; lex, *Ps. 75. Vouete, & reddite Domino Deo vestro. Et verò præclare norat vim Voti mea Deipara, dum dixit ad Angelum: Quomodo fiet istud, vt à voto absoluar, quoniam ex voto virum non cognosco? Deuotæ enim Deo, 1. Tit. 5. Cum luxuriat, & fuerint in Christo nubire volunt, habentes damnationem; quia primam fidem irritam fecerunt: at hæc baptizatae fuerant, neque tamen à voto liberatae. Plura par. 2.*

QVÆSTIO XV.

Baptismus Christi, & Ioannis an sit idem?

XIX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ, p. 3. q. 31. contra Lutherum, affirmant idem esse sacramento, & efficacis.

CHRISTVS. I. Nec ipse Ioannes baptismum suum esse Sacramentum vnquam dixisset: quod altioris id esse potestatis sit professus: *Non sum ego Christus: sed qui medijs vestrum stetit, ille est: cuius non sum dignus soluere corrigiam calceamenti.*

2. Ipse

2. Ipse differentiam edixit: Mar. 1. Ego baptizavi vos in aqua sola, absque verbi concepta forma: Ille vos baptizabit in Spiritu S.

3. Illius baptismus proprie dictus est *Baptismus Ioannis*. Mar. 11. Luc. 20. Act. 1. 18. 19. quod nihil ei Numinis inesset. Hinc, Mat. 3. *Videns Ioannes multos, venientes ad Baptismum SVVM*. Et Ego, Mat. 22. *Baptismus Ioannis de caelo erat, an ex hominibus?*

XX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ parem Ioannis & Christi baptismis vim asserunt valuisse ad remissionem peccatorum ut ea non imputarentur.

CHRISTVS, 1. *Quantò præstantior est Spiritus aqua, (ait recte S. Basil. lib. 1. de bapt.) tantum excedit qui baptizat in Sp. S. illum, qui baptizat in aqua: Et ipsum adeo baptismus: quantumque sacramentum est præ non sacramento.*

2. Officium Ioannis erat, non instituire sacramentum: sed quod Angelus descripsit, Lu. 1. *Preibit ante illum in spiritu & virtute Helia, &c. parare Domino plebem perfectam.* Ioan. 1. *Ego vox clamantis: parate viam Domini. Venit ergo ad dandam scientiam salutis, non salutem ipsam vi Sacramenti.*

III. DE CONFIRMATIONE ET EVCHARISTIA.

QVÆSTIO XVI.

An Confirmatio sit verum Sacramentum?

XXI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ negant. Vide Luthe-
ro-caluin. p. 3. q. 26.

CHRISTVS. Quæ tria ad sacramenti essentiam requiri posse videntur, ea adsunt Cōfirmationi. Promissio, Signum cum verbo & Mandatum.

I. PROMISSIONEM feci per amplam ac illustrem, *Ioan. 11. 14. de Sp. Sancto Consolatur meos; Ioan. 15. & confortatur ad testificandum; & Ioan. 16. datur Apostolis ac fidelibus robur ad arguendum mundum de peccato, de iustitia, & iudicio.* Ideo iussi, Luc. ult. *Sedete in civitate, donec induamini virtute ex alto.* Act. 1. *Accipietis Virtutum supervenientis Sp. Sancti in vos, & eritis mihi testes.* Atqui hæc insuper promissio facta est iam diu multumque catechizatis, Et baptizatis, sicque in gratia positus; & tamen ampliore confirmandis.

II. SIGNVM sensibile cum Verbo, quibus ea promissio applicetur, est Manuum impositio cum oratione. Et Apostoliquidem acceperunt eam gratiam absque medio, at non absque miraculo, in die Pētecostes: Cæteri verò cum medio dicto per Ministerium Apostolorum. Act. 8. *Tunc imponebant manus super eos, & accipiebant Sp. Sanctum.* Idem Act. 19. Atque ad hoc medium infallibilis subsequeretur effectus, diu visibiliter supervenientis Sp. Sancti, demum invisibiliter. Patet concionante Petro, Act. 2. idemque ex Iohanne testante. Item Act. 11. *Cornelium eiusque comites catechizante, & ad manuum impositionem veniente Sp. Sancto sic, quod, Nihil discrevit inter nos & illos, inquit.*

III. MANDATVM colligitur ex ordi-

I 3 naria

naria & secunda manuum impositione, recte Mandati de super accepti. En praxin Act. 8. 19. Hebr. 6.

Neque ea Impositio manuum fuit baptizatorum oblatio facta Deo; sed infallibilis Collatio gratiæ. Neque erat gratia gratis data: quia hæc non dicitur simpliciter Sp. Sanctus; nec habitat semper in iustis, sed etiam improbis datur, Mat. 7. Neque hanc Ego promissi Ioan. 14. 15. 16. sed communem omnibus aliam. i. Cor. 12. *Nunquid omnes prophetant; nunquid omnes loquuntur linguis? Vide in Luthero cal. p. 3 q. 36.*

DE EUCHARISTIA.

QVÆSTIO XVII.

An Realis veritas Eucharistica doceatur ex Figuris, P. omissione?

XXII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERO. CALVINISTÆ statuunt Lira: Nobis, & Hebræis symbola sunt in Sacramentis diuersa; et si nostra melior: at REM omnino eandem, figuratè & significatiuè tantum. Vide Luthero. cal. p. 3. q. 43.

CHRISTVS. Vtrotumq; sit Æqualitas in Symbolica Re siue materia. Vt in pane & vino Melchisedechano; in Propositionis panibus: in Eliæ pane. Par est & vis significandi.

AT non par Efficiendi. Nam Hebræis in figura omnia contingebant: Nunc verò, Ioan. 1. *Lux in tenebris lucet; & tenebra umbrarum eam non comprehenderunt. Ego sum Lux mundi: Ego sum panis viuus & verus, qui de celo descendit.* Ioan. 6. 1. Bene

de me, Heb. 6. *Tu es Sacerdos in Aeternū, secundum ordinem Melchisedech;* sed hic tamen non in æternum; nec iugiter, sed semel.

2. Deinde. i. Reg. 21. Mundis corpore dabatur panes propositionis: At, i. Cor. 11. *probet seipsum homo; qui enim manducat indignè, iudicium sibi manducat.*

3. Demum Eliæ panis satiabat ventrem: at Meus mentem. Ideo *Ecce ego plus, quam Elias, nempe Heli.* Quanto igitur Ego sum veritas & vita pæ Vmbris istis, & inanis elementis? Quò Diuinius quid inesse reuera debet meo Sacramento; quam in figuris huiusce inerat?

II. Præstantiores quoque fuissent Vmbræ & signa Hebræorum, quæ Symbola Christianorum: Vt Agnus animalis, Manna cæleste, Sanguis asperfusionis digniora sunt pane inanimato, furnali, & vino: Præstantiores inquam in Materia symbolica: in Vi significatiua: inque Effectu corporali.

AT verò nunc in Sacramento meo, Ioan. 6. *Caro non prodest quicquam animalis; Ecce, ego sum, qui loquor vobis: Ecce Agnus Dei, qui tollit peccata; qui immolatus est paschalis.*

2. Deinde, Ioan. 6. *Patres vestri manducauerunt Mannam, & mortui sunt: At verò Qui manducat hunc Panem, viuet in æternum.*

3. Demum, dicebat Moyses in asperfusione, Exo. 24. *Hic est Sanguis testamenti quem misit ad vos Deus? At Ego dixi: Mat. 26. Hic est Sanguis meus Noui testamenti.* Luc. 22. *Hic Calix Nouum Testamentum est in meo Sanguine.*

Ecce vna RE Diuinâ Nouum Sacramen-

mentum superat Vetera elementa inania. Et vero sanguis ille asperionis tyrum præferbat potius Institutionis Eucharisticæ, quam Passionis Dominicæ, Bell. l. i. c. 3.

XXIII. ANTI-CHRISTIANISMVS.

LYTHERANI & CALVINIANI. in meo *Luthero-cal. p. 3. q. 44.* pernegant, Ioan. 6. factam Eucharistiæ Promissionem aut Commendationem; nisi spiritualis manducationis cum fide apprehensiva Christi.

CHRISTVS. Ego verò secundum id promisi bifariam.

I. Implicitè, Mat. 28. *Ecce Ego vobiscum sum usque ad consummationem*, scil. in *Iugis scriptis*, Dan. 8. Sic id exponit Clemens V. cum Conc. Vienn. in Clementina de reliquijs: & Innocent. l. 4. c. 44. Patres tamen id exponunt de præsentia Divinitatis, aut Prouidentia Christi: Vti illud Mat. 24. *Me autem non semper habebitis corporali, visibilique præsentia, sicut pauperes semper habebitis*: at vero in Sacramentali, *Ecce, Ego ipse adsum, qui loquor vobis*. Ego, Ioan. 10. *sum Pastor bonus, pascens Verbo & Prædicato; & Incarnato, & Mystico.*

II. Expresè promisi, Ioan. 6. Demonstrantque illud Circumstantiæ omnes.

1. Quia Ego quæ Fidei obiectum eram Præsens ac datus: at loquebar de futuro: *quem Dabo*. Dein Manducatio per fidem res est omnium temporum, præteriti Patribus; præsentis, tunc cū Christo degentib⁹: at Eucharistia hic promissa, anno post Instituta, res erat futura, Et quidem Danda ad Manducandum hic ait non ad Patiendum: nam hic de Passione nec verbulum.

2. Distinctè loquebar: Deme Dato

in obiectum fidei sic: *Pater meus dat vobis Panem Viuum de celo*. De Dando Sacramentaliter, dixi: *Panis, quem Ego dabo, prius Incarnatum; at postea Transubstantiandum.*

3. Dicere quid clarius debui ista promissione; *Panis, quem ego Dabo, Caro mea est: quæ dabo pro mundi vita*: Itèq; ista promissi exhibitione: *Accipite, & manducate. Hoc est Corpus meum, quod pro vobis datur in remissionem peccati*. Idem, quod promissi, & præstiti.

4. Promissum sic intellexerunt Samaritæ dicentes: *Quomodo potest hic nobis Carnem suam dare ad manducandum?* Et Discipuli dicentes: *Durus est hic sermo; & quis potest eum audire? Quos utrosq; correxerit dicens: Nisi manducaueritis Carnem. &c.* Neque in re tanta ludere volui metaphoris aut parabolis; qui hæc aliàs sicuti discipulis explicare. Mat. 13. Ioan. 3. 10. 16. At claritate scandalizatis hic dixi: *Vultis & vos abire?* quasi dicat, fide hic opus; qui non credit, abeat.

5. Ego toto hoc sermone sæpè distinxerim *Cibum & Potum, manducare & bibere, Carnem & sanguinem*: quò apertè speciem utramque futuri Sacramenti expressis. At spiritualis perceptio Christi per fidem non aget distinctione; cū modo fiat. vno semper simulque manducatio & bibitio. Sin tollas Species, iam perit Modus communicandi iste; *Caro mea verè est cibus; & Sanguis meus verè est potus.*

6. Ideo dixi: *Non, sicut manducauerant patres vestri mamma*: sc. fide sola in Venturum: sed realiter, substantialiter, vereq; sub speciebus.

7. Idcirco subiunxi sermoni miraculum de multiplicatis panibus, in typum

typum Sacramenti futuri. 8. Istud Manducare & Bibere realiter iuratus, Amen, Amen, confirmaui: & in iuramento lussem figuratis terminis, contra ius fas omne, moremque? At ista significat propriè corporalem actionem circa rem non imaginariam, sed re ipsa præsentem.

9. Planè sicut de futuro Baptismo dixi Nicodemo, Ioan. 3. *Oportet vos nasci de novo. Et Nisi quis renatus fuerit, &c.* Sic & de Eucharistia futura Ioan. 6. *Nisi manducet, &c. Et Qui manducat meam, &c.* Quare cedant Umbræ Veritati: & Fides mādudcet realiter præsentem Me, non imaginariè apprehensum tantum.

QVÆSTIO XVIII.

An Veritas Eucharistica doceatur ex INSTITUTIONE?

XXIV. ANTICHRISTIANISMVS.

SACRAMENTARIJ CALVINISTÆ figuratè Christi verba capienda esse pertendunt, & abnegant Veritatem: Secus credentes arguunt Idololatria.

CHRISTVS: At Ego Veritas dixi, & dictum factum erat:

1. *Hoc sub speciebus contentum, Est verè realiter, substantialiter, Corpus meum:* Nimirum illud, Lu. 22. *quod pro vobis datur:* 1. Cor. 11. *Tradetur: Frangitur.* At panis non est traditus, datus, factus pro vobis: Ergo Neque *Hoc* est hic panis: Neque *Est* significat corpus, vt mera figura: Neque *Corpus* est Sacramentum corporis: sed *est* ipsum *Corpus meum* meæ Personæ Christi Dei & Hominis.

2. Similiter, Mat. 26. *accipiens Calicem*

gratias egi, & dedi illis, dicens Consecrando: Mat. & Mar. 14. Hic est Sanguis meus noui Testamenti: Vel Luc. 22. Hic est Calix nouum Test. in Sanguine meo: Matth. Mar. Luc. Qui pro vobis effundetur: At meus vere Personalis est effusus: ergo & in Sacramento prius datus. Atq; tali in re ac tanta propriè loqui debui, & feci.

3. Ita quoque verba mea Apostoli, omnisque retrò Patrum & Ecclesiæ posteritas accepit: & verè. Ego quoque omnem hæresin aduersariam destruxi; & anathematizauit Ecclesia.

4. Esto; sicut in Baptismi promulgatione locutus figuratè, Ioan. 3. *Nisi quis renatus: continuo tamen explicauit tropum per hoc, ex aqua & Spiritu Sancto.* Et in Institutione sum propriè locutus, Mar. ult. *Euntes baptizate in, &c.* At in Cœna voces sunt propriæ omnes; explicauit nihil; quòd opus esset nihil. Vide in *Luthero-cal. p. 3. q. 46.*

5. Ad hæc id tempus, is locus, ea Actio, eæ personæ erant; quæ omnem lusum tropicum minimè patiebantur. Mei quoque Euangelistæ, ipseque Paulus, verbis vtuntur iisdem proprijs: cum alioquin vnus explicare soleat, siquid alter scripsit figuratè.

6. Denique Ego & panem & Calicem gratias agens; benedixi: hoc est, Consecraui. Neque sicut Benedicere, nisi magnū quid ac singulare in rebus efficiens ipsa Benedictione rerum, Deo eiusque Honori facta.

7. Vnde Apostolus. 1. Cor. 10. *Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne communicatio Sanguinis Christi est? Et panis &c.* Hæc de realiter vero Corpore & Sanguine meo dicuntur; non de figurato. Sicut

& istud: 1. Cor. 11. *Qui mand. & bibit indigne &c. Reus est Corporis & Sanguinis Domini.* Qui solo corpore accipiunt, ij indigni: at digne percipiunt, qui spiritu & fide lumunt in ore & corde.

QVÆSTIO XIX.

An possibile DEO, pluribus in locis simul Christi existere Corpus?

XXV. ANTICHRISTIANISMVS.

CALVINISTÆ, cum damnato Wiclefo, negant. Vide in *Luthero-cal.* p. 3 q. 49. In *Genea.* p. 3 q. 12.

CHRISTVS. I. Dixi, Mat. 19. *Apud Deum omnia possible sunt.* Ita Factis docui, quando eram cum Deo cuncta componens Ego, per quem omnia facta sunt. Et qui voco ea que non sunt, tanquam ea que sunt.

2. Velint Adynatarij; nil credendum sine Verbo Dei; At Corpus vnum pluribus in locis existere non posse, nusquam scribi curavi, aut docui. Scriptum est, *Heb. 6. Impossibile est metiri Deum.* 1. Tim.

2. *Ne rare seipsum non potest.* Quia non potest illa Deus, quæ facere, deficere est.

3. Docent Adynatarij verè: Vera doctrina est, quæ Deum exaltat, hominem deprimat: At asserere istud de meo Corpore, est exaltare Deum.

4. Ea implicat, vt fatentur, quæ cum rei essentia pugnant; at *Esse in loco* est rei extrinsecum & accidentarium. Nam & vltimum cælum non est in loco. Omitto, quod natura docet.

5. Cum, *Act. 9. & 22.* Paulo apparui; in cælo simul & in aere extiti. Cui & dixi, *Act. 26. Ad hoc apparui tibi, vt constituam te Ministrum & resem eorum, que vi-*

disti. Et ipse inquit: 1. Cor. 9. *Nonne Dominum n. strum vidi?* 1. Cor. 15. *Nonne, tanquam abortiuo, visus est & mihi.* Et quidem in terra me vidit, non oculis in cælo existentem intuitus est. Nam *Act. 9. Lux circumfulsit eum: at Ego sum lux.* Et percunctanti, *Quis es Domine?* aiebam, *Ego sum IESVS, quem tu persequeris.*

6. Sic & Petro apparui colloquens ei: Testibus S. Ambr. Egesippo, Athan. Sic deinde pluribus Sanctis *in terris visus sum.* &c. Simulque in cælo exitebam idem.

QVÆSTIO XX.

An Corpus Christi tantum sit in Eucharistia sine Quanto, & Loco?

XXVI. ANTICHRISTIANISMVS.

CALVINIANI Veram presentiam negant Christi, ob quantitatem, quam occupare locum esse necessarium volunt.

CHRISTVS. I. At ego dixi, *Matth. 19. Mar. 10. Luc. 18. Facilius est CAMELO per foramen acus transire; quam diuitem intrare in regnum cælorum.* Attamen, vt hoc apud homines impossibile est; apud Deum omnia possible sunt. At non potest Camelus sic transire, nisi non occupando locum: quod cum Deo sit facilius; ergo & possibile est corpus non occupare locum. Iam verò minor est proportio foraminis acus ad camelum, quam hostiolæ ad Corpus Christi: atqui illud possibile est, & facilius, quam saluari diuitem: ergo & hoc, Christi Corpus non occupare locum in Euch. est possibilis illo. Esto, sit Camelus animal, siue rudens nauticus; fus deque est ad propositum vtrumque.

K

2. De-

2. Demetradit Symbolum, id est, Verbum Dei Traditum, non Scriptum: *NATVSEX MARFA VIRGINE*: Iuxta *Ila. 7. Ecce VIRGO concipiet, & pariet filium*: c. per Portam clausam, *Ezech. 4. 4.* per quam solus Dominus intrat. Et clare S. Patres asserunt, talem meum per Virginem egressum esse cum corporum penetratione factum, sine alterius mutatione substantiæ: Quanto facilius est in Eucharistia cum transubstantiatione?

3. *Angelus*, Mat. 28. Mar. 16. *reuoluit LAPIDEM ab ostio monumenti*; non Christus resurgens, qui prius eo clauso me penetraui. Nec lapis meo cessit Corpori; (vt fingunt Calu. Beza. &c. Contra S. Patrum Consensum:)

4. *Veni*, Ioan. 20. *ad discipulos foribus clausis secundum: vbi vel locum non occupauit Corpus meum, vel penetratio facta corporum est*: Vtrumque soli possibile Deo. Qui verò talem meum ingressum negant, (contradicientibus Euangelistis, & S. Patribus,) Me Christum abnegant, infideli deteriores.

5. Dixi, *Ioa. 3. Nemo Ascendit in Cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis*. Idemque feci: *Luc. 24. Necessit ab eis, & ferrebat in cælum. A. & I. Videntibus illis eleuatus est in cælum*. En modum, *Heb. 4. Habentes ergo Pontificem, qui PENETRAUIT cælus IESVM*. Atqui, *Iob. 37. Solidissimi, quasi ære fusi sunt cæli*. Quare Corpus Christi locum non occupauit sese penetrando. Proinde vt pariter in Eucharistia, possibile est, adeoque verissimum.

6. *Epulonis vox est*, *Luc. 16. Valde crucior in hac flamma*. His in animarum peccatis plura insunt miracula.

1. Corpora vruntur verè; nec tamen dissoluuntur dolore.

2. Tam spiritali naturæ conuenit Non posse impediri; quam corporali posse impediri. Attamen potentia Deo animas adstringit gehennæ, vt non possint, quo vellunt; & hisce corporibus nostris includit animas, à corpore non dependentes, vt egredi nequeant citra corporis dissolutionem.

3. Animæ seu spiritus nō solum tenentur ab igne, sed & cruciatur. quod intelligi sat nequit: credi debet Pariter causa Eucharistiæ.

7. Exempla plura similia Vide in *meo Genea. p. 3. q. 12. Cætera in Lutheri cal. p. 3. q. 49.*

QVÆSTIO XXI.

An vere fiat TRANSUBSTANTIATIO & Accidentia persistant?

XXVII. ANTICHRISTIANISMVS

LUTHERANI probabilius putant non fieri; fieri meum non impossibile censent. Vide *Luthero. ep. 9. §. 1. 5. Genea. p. 3. q. 13.*

CALVINIANI omnem abnegant, autantur, ciurant Transubstantiationem.

CHRISTVS. I. Quod dixi, feci, & verum erat: *Mat. 26. Hoc est Corpus meum*. Hic Panem accipi & benedixi verè & propriè; ergo Mutatum dedis; verumque dixi. *Hoc est corpus meum*, sc. Hoc sub spectibus Contentum, non est panis, sed Corpus meum: Non est figura corporis; sed corpus: Quanto minus verum est, Hic panis triticeus verè & propriè est corpus meum. Nam impossibile est Rem non mutari, & tamen fieri aliam: Nam effectus plura, & non esset.

II. H.

II. Hic est Corpus meum, quod pro vobis traditur. At non est traditus, seu crucifixus panis; Non Corpus paniceum; Non figura corporis mei; sed *Corpus meum*: Ergo *Hic*, quod erat sub speciebus panis. Quare panem necesse erat esse mutatum in Corpus meum, esseque panem desisse.

III. Atque in hunc sensum meum omnium Sanctorum ista semper, ita, ibi que; Consensus Patrum.

IV. Idem docui potestate simili, Minore, & Maiore substantia vna mutans in aliam: Simili, *1. ca. 2.* Aquam in vinum mutans feci initium liquorum, & manifestavi gloriam meam. At in similibus est simile iudicium: hic quoque similis est virtus: ergo & similis effectus.

2. Minore; Eo quod res, quae minus possunt, quam Verbum Dei, vnam mutant in alteram substantiam; vt Ars, Natura, Gratia.

ARS Vitificis cinerem mutat in vitrum: quanto magis Verbum Dei panem in Corpus meum? Cum, *Eccl. 8.* Sermo Dei potestate plenus est; Nec dicere ei quisquam potest, quare ita facis?

NATURA, Vt in vite, aqua mutatur in vinum; succus florū per apes in mel, cibus in carnem: ergo magis, ait *Dama. panis & vinum transeunt, virtute Consecrationis, in Corpus & sanguinem Christi: Sic panis & vinum transeunt per nutrimentum in corpus hominis, & non in aliud.*

GRATIA, Vt *Moyser*, ait *Ambr. virgam proiecit, & facta est serpens per gratiam. Quod si tantum valuit benedictio humana, ut naturam conuerteret, quid dicemus de ipsa*

Consecratione diuina, vbi Verba Saluatoris operantur?

3. A Maiore, Nam Verbum Dei maiora fecit, facitque; *In principio erat Verbum; omnia per ipsum facta sunt*, *Eugenius*, *ex nihilo: ita ex potestate in spiritualibus Sacramentis, vbi praecipit Virtus, seruit effectus.*

XXVIII. ANTICHRISTIANISMVS.

PET. MARTYR. Si detur Transsubstantiatio, tunc sensus falluntur circa proprium obiectum: Et probamus in Euch. esse verum panem, quia adest color, sapor. &c. Sicut Christus se probauit hominem verum, quod comedeat, dormiebat. &c. Alioquin in accidentibus esset falsitas; vt quae sunt naturalia signa internae substantiae.

CHRISTVS. Dixi: *Hoc*, (saluo sensuum officio, & signorum seu specierum indicio:) *est corpus meum*, Contentum, & Significatum speciebus. Similiter & *Hic Calix*, &c. Quia *Ioan. 6.* *Hic est Panis*, specietenus, *Viuus*, re & veritate Christus, *qui de caelo descendit*. Ita & *Hic calix est*, &c. specietenus: at re & veritate Sanguis idem, *qui pro vobis effundetur*.

Quocirca sensus non falluntur circa obiectum per se, quod sunt Accidentia; quae manent; Substantia enim est eorum obiectum per accidens. Neque in his est falsitas; quia verè significant corpus Christi praesens eiusque effectus supernaturales: cum facta sit mutatio supernaturalis, dicta Transsubstantiatio.

Hanc triplici Similitudine ostendo sic fieri, vt Accidentia maneant.

I. *Heliseus*, 4. *Reg. 2.* *misit salin aquas amaras, & conuersae sunt in dulces.* Qua in

Conuersione quatuor insunt: *Continens* species, seu claritas exterior, quæ manet. *Contentum*, amaritudo interior; quæ tranfit in *Operatum*, sc. in Dulcedinem; Sed per *Operans*, quæ est gratia: Sic in Eucharistia est *Continens*, Species permanens: *Contentum*, substantia panis interior, tranfiens in *Operatum* quod est Corpus Christi: idque per *Operans*, quod est verbum Dei.

II. Samuel ait ad Saul: 1. Reg. 10. *Instilet in te Spiritus Domini, & mutaberis*, sc. ex peccatore in iustum. In peccatore Species exterior corporis manet; Amaritudo peccati interior tranfit in Dulcedinem gratiæ; sed per Sp. Sanctum. Sic fit conuersio. Eugenius ad conuersum: *Nouum tibi & impossibile esse non debet, quod in Christi substantiam terrena conuertantur: Te ipsum interroga, qui præterita uilitate deposita à subitò nouam indutus es dignitatem. In exteriori nihil additum: totum est in interiore mutatum.*

III. Similitudo. Qua sub aue excluduntur in pullos. *Continens*, testa, est species exterior; *Contentum* est vitellum, quasi substantia interior oui; Hæc tranfit mutata in *Operatum*, sc. pullum; Sed per *Operans*, quod Natura est. Ita in Eucharistia.

2. Sic, Luc. 3. Sp. sanctus in specie columbæ apparuit super Christum.

3. Sic, Gen. 1. *Spiritus Domini ferebatur super aquas*; Glossa, *Sicut auis fouens oua*. Ita, ait Aug. *Panis non sanctificatur, ut sit Sacramentum, nisi operante inuisibiliter Spir. Sancto. Quia sicut de Virgine, per Sp. S. vera Caro Christi, sine coitu, est formata; ita per eundem de substantia panis mysticè idem Corpus Christi consecratur. Vnde Verfus.*

Corpus DE pane est: Corpus DE Virgine. Primum DE, Conuersiuum est: Sed Materiale Secundum.

QVÆSTIO XXII.

Eucharistia siue Res permanens; an Actio tranfiens?

XXIX ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI, Sacramentum Euch. est in solo ufa Actio tranfiens: P. manet tamen Præsentia Corporis Christi, dum ad ægros immediate post Cœnam defertur.

CALVINIANITUM præcisè tantum est Sacramentum, cum actu sumitur; non dum defertur. Vide *Luthero* c. p. 3. q. 55.

CHRISTVS. i. Ego ante manducationem & bibitionem dixi, & feci, verumque fuit: *Hoc est Corpus meum*. Quippe cum accedit verbum ad elementum, tunc, non postea, fit Sacramentum. At prolata à me verba protinus vera fuerunt.

Neque hic attendendum, quid prius, posterius scripserint Euangelistæ: nã, Mar. 14. produntur prius bibisse; dein me dixisse, *Hic est Sanguis meus. &c.* Sensus autem verborum cogit, ea prius dicta fuisse: cum causa manducandi esset istud. *Manducate; Cur? Hoc est ENIM Corpus meum; Mat. 26. Hic est ENIM Sanguis.* Idque prius in calice fuit, quam in ore: nam, Luc. 22 Mar. 14. *Hic est calix noui Test. in Sangu. meo. Est, dixi, n. ò. Erit.* Itaque Consecratio materiæ est actio Sacramentalis perfecta, etiam non subsequente Manducatione.

2. Ideo S. Patres dicunt in altari esse Sacramentum; aram esse sedem eius. &c. Vnde Rem permanentem verè esse Sacra-

Sacramentum agnouerunt, etiam omif-
sa manducatione; Licet Benedictio fi-
at in ordine ad manducandum.

3. Dissimilitudo Baptifimi & Eucha-
ristiæ id declarat: Nam Baptifimus non
est aqua; sed aquæ applicatio; quæ est a-
ctio transiens; At Eucharistia est Res
ipsa benedicta, res permanens per se &
sacra, non communis: Sic I. Cor. II. Pa-
nis, quem frangimus: Calix benedictionis,
cui benedicimus. Atque illi Rei permanen-
ti conuenit definitio Sacramenti; vt sit
signum vifibile, gratiæ inuifibilis. Vide
Luthero-cal. p. 3. q. 55.

QVÆSTIO XXIII.

*Qualis Panis & Vinum sint MATERIA Eu-
charistiæ?*

XXX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINIANI Panem fer-
ment tū sibi deponunt, cum Græcis Schif-
maticis. Vide *Luthero-c. p. 3. q. 56.*

CHRISTVS. At, Mat. 26. *Prima die
Azymorum, feria V. Luna IV. vesperi,
accesserunt discipuli dicentes: Vbi vis pare-
mus. &c.* Sic Mar. 14. *Prima die azy. quando
Pascha immolabant. Luc. 22. Venit dies azy.
in qua necesse erat occidi Pas. h.*

2. Ac ne feriam VI. Lunam XV. pu-
tes ferotinam, ideo ait Ioan. 13. *Ante di-
em festum,* sc. Luna XIV. Et post die
clamabant: *Non licet nobis inte. fi. ere,* sc.
ob festum Lunæ XV. quo Pascha bo-
um, ouiumque immolandum: ideo nec
Prætorium intrarunt Ioan. 18. *Vnum di-
mittam vobis in Pascha, ipsa XV. Luna.*

3. Hisce consentiunt S. Patres om-
nes recti corde. Atqui cum initio feriæ:

VI. quod dabatur vesperi feria V. Pa-
scha manducaui, & continuò post in-
stitui Euch. in ferm.

XXXI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI sentiunt, Vinum posse misceri aquæ;
at non ex debito, seu præcepto: factò tamen non mi-
scent in Cœna.

CALVINIANI aquam etiam dirè execrantur
in Cœna.

CHRISTVS. Ego verò ipse in Cœ-
na sacra, calicem vini aquâ permiscui;
etsi nullum id verbum scriptum, Tra-
ditum tamen testatur, in Liturgia Iaco-
bi, in Const. I. 8. Clementis, &c. & om-
nis retrò continuata ætas, & S. Patrum
harmonia. Vide *Luthero caluin. par. 3.
q. 57.*

QVÆSTIO XXIV.

*Ancerta Verborum FORMA conficiatur Sa-
cramentum? Et ab alio, quam
Sacerdote?*

XXXI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI aiunt; Sed ore & voluntate Christi
per Ministrum; non ore Sacerdotis vi iusionis
Christi &c.

CALVINIANI negant: sed verbum concio-
natorium, aut Institutionis Recitatorium ex
I. Cor. II. requirunt. Quòd hæc verba velint ad
instruendum populum historia recitari; non
ad benedicendum Panem ac Vinum. Vide *Lu-
thero-c. p. 3. q. 58.*

CHRISTVS. At Ego, i. Pronuncia-
ui hæc: *Hoc est enim Corpus meum: Hic est
enim Calix Sanguinis mei.*

2. Hisce Consecraui: quia dicta ver-
ba ea statim esse vera oportuit, Idque
esse, quod affirmant.

3. Volui eadem repeti, iisdemque cõ-
secrari. & id per os Sacerdotis; non per
solam

K 3

solam voluntatem meam: *Hoc facite*: sic volo, sic iubeo, vos *facite* ritu tali sensibili, hoc sacramentalis; non sola voluntate mea, hoc est modo miraculoso, & non sacramentali sensibili.

4. *Hoc vere facite*, non historice solum recitate, non solum predicare, *manducate*, non solum Credite fide excitata. Ita omnis retro posteritas *Facit*, *Fecit*, *Facit*: nil *Fingit*. &c.

XXXII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHER. Baptizatus omnis potest administrare Eucharistiam; at ob confusionem ordinis ecclesiastici non vulgandum.

CALVINVS id præfractè negat.

CHRISTVS. Ego præcepi, *Hoc facite*, cunctis quidem Christianis sc. *manducate*, & *bibite*: at solis Apostolis, *Benedicite*, *Frangite*, *Distribuite*.

1. Cùm enim Sacramenta conficiantur in persona mea, ideo nil is facit, cui Ego non id commisi. Vnde Lucas; qui solus scribit, *Hoc facite*; solum præmiserat, *Accipit*, *benedixit*, *dedit*: quasi dicat, *Hoc*, quod solorum est Sacerdotum *facite*. Quia autem ego ipse manducaui & bibi; ideo & vos *manducate* & *bibite* sub eodem præcepto.

2. Quia si omnibus mandassem; benedicere & distribuere omnes tenerentur: quod per absurdum foret: ideo nunquam sic vsquam intellexit Ecclesia. Quare solos attinet Sacerdotes mandatum hoc.

QVÆSTIO XXV.

Quali cum Effectu, & Preparatione Communicatur?

XXXIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS: Preparatio optima est, ante retroque scaturere peccatis: Effectus Remitti peccata: Indignitas accedendi est, vacare culpa. LUTHERANI Remissionem pec. credunt, cætera rejiciunt.

CALVINVS variat, eadem asserendo; & negando. Vide *Luthero. c. p. 3. q. 60.*

CHRISTVS. 1. At ego, *Ioan. 6.* assero, ad vitam sumi panem cœlestem nutriendam ac conseruandam. Et aduersarij fatentur me loqui isthic de spiritalis manducationis effectu. etsi de symbolis agi pernegent. At *Caro mea verè est cibus*, & *sanguis meus verè est potus*. Id quod externæ species attestantur. Cibum verò mortuis dari absurdum.

2. Deinde Eucharisticæ Figuræ præmonstrarunt idem: vt Elus agni, *Num. 9.* & *2. Paral. 30.* à purificatis solum vescendi. Item panes propositionis: *1. Reg. 21.* Carnes sacrificiorum, *Leu. 22.* qui pollutus edebat, peribat anima eius de populo.

3. Et vero ideo, *Ioan. 13.* Laui pedes discipulorum prius, quam Synaxim adirent. Sic *Luc. 15.* Filius prodigus ante pœnitebat reconciliatus patri. Carens veste nuptiali, *Mat. 22.* eiectus è nuptiis dire punitur.

4. Hinc Apostolus, *1. Cor. 10.* *Vnus panis*, & *unum Corpus multi sumus, qui de Vno Pane participamus*. Eò, quod Eucharistia solum profit vnitis in Charitate viua membris. Proinde, *1. Cor. 11.* *Probet seipsum homo, & sic de Pane illo edat. Qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi man. & bibit*. Neque probatus is censetur, qui solum credit; sed quem expiatum non arguit conscientia; qui que seipsum iudicauit.

—o—o—

QVÆ.

QVÆSTIO XXVI.

An Christus in quaque specie sit totus? An
Vtraque sit vi Præcepti su-
menda?

XXXIV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS ait, negatque: Lutherani plures aiunt,
prudenter quæstionem dissimulant: Vbi quita-
rij coguntur asserere.

CALVINISTÆ Vident & execrantur Con-
comitantiam. Vide *Luthero-caluin. par. 3. quæstion.*
61.

CHRISTVS I. Dixi, Ioan. 6. *Qui
manducat ME, viuet propter me. EGO sum
Panis viuus qui, &c.* at non manducor ni-
si in specie panis: ergo in hac totus ad-
sum.

2. Præclarè verò de me meus, 1. *Ioan.*
4. *Omnis Spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo nõ
est; & hic est Antichristus:* at soluunt, qui
Concomitantiam abnegant.

3. An non verissima hæc, *Hoc est Cor-
pus meum;* Rom. 6. *Christus resurgens ex
mortuis, iam non moritur:* Quocirca viuen-
tine esse Animam Corpori oportet.

4. An non, *Ioan. 1. Verbum Caro factum
est:* Num igitur sola caro absque anima?
Quare nec & solum *Hoc est Corpus me-
um* in anime, An non sic *Verbum Caro fa-
ctum est,* vt in naturis duabus vna sit Per-
sona in hypostatica Vnione inseparabi-
li? Et verò ea prima sunt fidei summaq;
principia Christianæ.

XXXV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS, & quidam pauci, permissam & alteru-
triam, & vtramque dicunt sæpe; sæpe negant vt potio-
res.

CALVINISTÆ cum his. Vtramque præce-
ptam esse volunt.

CHRISTVS I. Sicut plures præ-
iere Typi de Vna specie; de Vtraque
pauciores: Ita Ego *Ioan. 6.* quator de

Vna meam prodidi Doctrinam:

1. *Qui manducat me, viuet propter
me.*

2. *Qui manducat hunc Panem, viuet in
æternum.*

3. *Si quis manducauerit ex hoc Pane,
viuet in æternum.*

4. *Hic est Panis de cælo descendens, vt,
si quis ex ipso manducet, non moriatur.* Hæc
Doctrina mea.

2. Exemplum simile, *Ioan. 6.* Panes
multiplicauit; turbam saturauit, Potum
nec dedi, nec procurauit. Item, *Luc. 24.*
peregrinos in Emaus vnâ solâ Commu-
nicauit. Vbi sane Mysterium subesse
mea declarauit panis Acceptio, Bene-
dictio, Fractio, & Distributio: tum et-
iam Effectus illuminationis miraculo-
sus. Vnde rectè multi S. Patrum asse-
runt S. Synaxin peractam esse: Alij Eu-
charistiæ fructum à me in figura demon-
stratum fuisse existimant. Pingunt, qui
intellectionis figuram hic somniant.

3. Doctrina, Vtusque Apostolorum
in vna est manifestus, *Act. 22.* *Erant per-
seuerantes in Doctrina Apostolorum, & Com-
municatione fractionis panis, & oratione.* V-
bi non de sacrificio Apostolorum, quasi
sub Vna sacrificasset; sed quid populus
egerit, describitur: In populo autem fi-
delium tunc multi erant Nazaræi, qui
vino abstinere sinebantur.

QVÆSTIO XXVII.

An sola MISSA sit proprie dictum
Sacrificium?

XXXVI.

XXXVI. ANTICHRISTIANISMVS. In hunc sensum consensus inuadit S. Patrum.

LVTHERO-CALVINISTÆ pernegant. Vide *Luthero. c. p. 2. q. 68. & c.*

CHRISTVS. I. Ego in SACRA COENA Meipsū ipse Obtuli, Offerriq; iussi, *Hoc facite*, vsque ad consummationem sæculi: & sic *Ecce Ego vobiscum sum* in iugi sacrificio mundo. Atqui hoc est propriè dictum sacrificium fecisse, & instituisse. Ergo Eucharistia est illud, seu Misa. Ego vere sacrificauī; quia pane & vino sum cum benedictione. & c. vsus secundum Ordinem Melchisedech, Sacerdotis offerentis Deo.

II. Vtus sum verbis præsentis temporis, *Luc. 22. Datur: 1. Cor. 11. Frangitur; Luc. 22. Effunditur, Matt. 26. in remissionem peccatorum.* Hæc non sunt *Manducare, bibere; sed Sacrificari.* Idque tunc Incruentè, quia in præsentī & continenti: Item & postea, sed Cruentè, *Tradetur, Effundetur.*

III. *Quod pro vobis frangitur:* At Christum frangi non conuenit, nisi in specie panis: *Vt Isa. 58. Frange esurienti panem: 1. Co. 10. Panis, quē frāgitur. Act. 2. Frange panem circa domos Panem.* Itaque in S. Cœna Me prius obtuli sub speciebus vt Sacrificium: dein me dedi manducādum, vt Sacramentum.

IV. IN TYPICIS Sacrificijs, præsertim victimis prius immolabatur; dein participabatur, Caro manducatione, sanguis asperione; panis & vinum sumptione: At in S. Cœna sub speciebus Ipsissimus ineram Totus corpore & sanguine; dedique Me manducandum & bibendum: Quare prius immolassō me oportuit, sed incruentè: Et *Hoc facite*, sc. vtrumque offerendo, dein Monendo.

V. Meo cum SAMARITANA colloquio prædixi idem, *Ioan. 4. Veri Adoratores Adorabunt in Spiritu & Veritate, id est. Sacrificabunt.*

1. Quia schisma Iudæorum & Samaritanorum, quod hi in monte hoc Gaizim adorauerunt, id est, sacrificarunt: *Et vos, Iudæi, dicitis, quia Iero. est locus, vbi Adorare oportet, id est, sacrificare.* Ita loquebatur Abraham, *Gen. 22. Postquam Adorauerimus, reuertemur. Sic Ioan. 12. Gentiles ascenderant, vt Adorarent in die festo. Act. 8. Eunuchus venerat Adorare in Ierusalem.*

2. Quia Nunquam fuit Iudæis licita Adoratio, nisi in loco deputato vniciratione Sacrificij: Cū autem de hoc esset schisma, & scemellæ sermo; meam quoque responsionem de eadem Sacrificiali Adoratione fuisse necesse est. Ceteroquin responsum non fecisset tantæ quæstioni. At dixi, *Mibi CREDE, quia venit hora, quando neque in hoc monte, neque in Ierof. Adorabitur: sed in OMNI LOCO, iuxta Malach. 1. Offerretur Nomini meo Oblamina munda.*

3. Dixi, *In Spiritu;* quia, *Spiritus est qui viuificat, Ioan. 6. sola mortua caro non prodest quicquam. Vbi verè Petrus; Verba quæta habes: qualia sunt mea Consecrationis: Et Veritate realis vereque præsentis Corporis & Sanguinis mei.*

4. De Noua Adoratione Sacrificiali dixi: *Veni hora, incipientis à Meipso Sacrificialis Adorationis, Et nunc est: Ecce ego adsum: Hoc est enim Corpus meum: Hoc est enim Calix Sanguinis. & c.*

5. Sermo totus erat de Adoratione

externa; non de interna simplice, aut bonis operibus: quia illa fuerunt ante in lege naturæ & Moyſis. Ita recte S. Patres docuerunt.

VI. APOSTOLVS, I. Cor. 10. v. 15. de altari triplice meminit, Gentilium, Iudæorum, Christianorum. Iubet, *Fugite ab idolorum cultura. Nolo vos socios fieri mensæ demoniorum.* Quare?

1. Quia *Calix benedictionis, cui ben. nonne Com. Sang. Christi est? & Panis. &c.* Ecce Sacrificium consecratorium: Nunc esse Sacramentum particeps: *Non potestis calicem Domini bibere, & demoniorum: Non potestis mensa Domini particeps esse, & demoniorum.*

2. Quia *Videte Israel: Nonne, qui edunt Hostias, particeps sunt Altaris?* Participare de altari, est de sacrificio participare: at Christiani participant de Mensa mea: ergo & de Sacrificio meo.

Item Heb. 7. *Translatio Sacerdotio, necesse est ut Legis translatio fiat; ut facta est à Naturali ad Moſaicam; ab hac ad Christianam: similiter & Sacerdotiū ac sacrificium triplex est, Naturale, Legale, Christianum.* Quare ubi est peculiaris Lex, ibi & Sacerdotium & sacrificium est peculiare: at Christiana est peculiaris lex: ergo & sacrificium. Vide *Becani Manuale c. 10. arg. 4.*

VII. PROPHEſIAE d'ctis meis, Institutoque sacrificio nouo præcinerūt. Vnde meus S. Aug. ep. 49. q. 3. *Nostrum, ait, sacrificium non solum Euangelicis, sed etiam prophetis libris demonstratum est.* vt, I. Reg. 2. prædicatur Heli cessaturum sacrificium Patrum eius, cum surget Nouus Sacerdos: id est, Christus. Prou. 9. *Sapientia edificauit sibi domum.* &c. Isa. 19. *Co-*

gnoscens Aegyptij Dominum, & colent eum in hostijs & muneribus. Et verò, Dan. 8. & 12. proditur Antichristus *Iuge Sacrificium sublaturus: teste Apoc. 13. Malach. 1. In omni loco sacrificatur, & offertur Nomini meo Oblatio munda: Quia magnum est nomen meum in gentibus.* De hoc in *Lutherocalum. p. 3. q. 72.*

QVÆSTIO XXVIII.

An Missa sit Sacrificium Propitiatorium, & Imperatorium?

XXXVII. ANTICHRISTIANISMVS.

L'VTHERO-CALVINISTÆ propitiatorium esse negant.

CHRISTVS. Est vel maxime Propitiatorium inde ab Institutione sua.

1. Ego dixi: *Hic est Sanguis, qui pro vobis funditur in REMISSIONEM peccatorum.* Hoc vt in mea sacra Cœna iam tum in præſenti, *Funditur*, verum fuit: sic & est, eritque in Missa.

2. Eoque magis, quod Missa est sacrificium applicans promissiones Noui Test. Ideo enim Luc. 22. appellauit *Nouum Testamentum*: at inter huius promissiones vna est de Remissione pec. teste *Ierem. c. 32. & Heb. 8.*

3. Hinc meus ait, Heb. 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in his, que sunt ad Deum, ut offerat dona & Sacrificia pro peccato.*

4. Ideo ex contrario infert: Hebr. 10. *Vbi est horum remissio iam non est Oblatio pro peccato, quasi dicat, vbi nondū facta est remissio; ibi adhuc relinquitur Hostia pro peccato: Atqui remissio perfectè completa nondum est facta; sed fit*

L quo,

quotidiè vsque ad consummationem sæculi.

3. Quid? In lege Naturæ & Moyſis fuiſſet Propitiatoria; & in Chriſtiana lege ea deſiderarentur? Job. c. i. quotidie ſacrificabat pro peccatis liberorum. Et vt pro amicis Deum propitiaret, ca. vlt. iuſſit ipſe Deus. Quæ ſacrificia, *Leuit. 5. & 6.* varia, cum typica fuerint Chriſtiani, quanto magis hoc eſſe propitiatorium oportet? Et ea propitiabant, non ex ſe, ſed reſpectu ſuo ad ſacrificium Crucis; quo efficacius Chriſtiani, in quo ſum Ipſe propitiatio veſtra?

XXXVIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ eſſe Impetratorium negant.

CHRISTVS. Meum, inquam, Sacrificium Miſſæ eſt vel maxime Impetratorium.

1. Cùm inter Orationes, quas iuſſi, locum facilè principem obtineat. Hoc meus voluit, qui, *1. Tim. 2.* Suadet fieri in Eccleſia Obſecrationes, poſtulationes, orationes, gratiarum actiones pro omnibus. Et rectè ſic expoſuerunt eum S. Patres.

2. Idem Typi in Veteri Teſt. docent de Hoſtijs Pacificis, *Leu. 7.* Dauid, *2. Reg. vlt.* pro auertenda peſte obtulit pacifica: Onias, *2. Mach. 3.* pro ſalute Heliodori. *Eſd. 6.* pro vita Darij. Enimvero *Ego ſum pax veſtra.*

IV. DE POENITENTIA.

QVÆSTIO, XXIX.

An Penitentia ſit verè Sacramentum?

XXXIX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERSVS cum ſuis principio negarunt: dein aſſeruerunt.

CALVINVS cum ſuis pernegant. Vide *Luthero cal. p. 3. q. 80.*

CHRISTVS. Ego vero aſſerui, & aſſero eſſe Sacramentum: Ioan. 20. *Accipite Sp. Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittentur eis. Et quorum retinueritis, retenta ſunt.* Hic nil abeſt eorum, quæ vero ineſſe Sacramento debent.

I. SIGNVM Externum: *Remiſeritis:* Remitti verò ſibi peccata nemo intelligit, niſi per ſignum, ſeu Ritum: vocis Tum Abloluentis: *Ego remitto;* ſeu, *Et in eo ſibi. &c.* Tum penitentis; Non enim remitti peccata debent aut Nolentibus, aut niſi ijs, qui peccata ſe habere confitentur, ſibi que diſplicere teſtantur. Tales, *Act. 19. Qui crediderant, veniebant conſitentur, & annunciantes Actus ſuos.* Idem que promulgatum eſt, *Iac. 5. Conſitemini alterutrum peccata veſtra; ut ſaluemini.*

II. PROMISSIO gratiæ: *Remittuntur eis;* idque poteſtate Iudicaria; non Annunciatoria. Quippe hic ego dedi poteſtatem Clauium; non Prædicationis. Vnde rectius Patres interpretati ſunt idde Fidelium peccatis remittendis in penitentia: non de Infidelium remittendis peccatis in baptiſmo. Atque de fidelibus iudicatur: *Nam 1. Cor. 6. Quid ad me de his, qui foris ſunt, iudicare?*

III. MANDATVM liquet ibidem. Nam ideo Ritum dedi, & gratiam promiſi, quod vſum eorum vigere volo, & durare vsque dum purgatione eger Eccleſia *Luc. 13. Niſi enim penitentiam egeritis, ſimiliter peribitis.*

IV. FOR-

IV. FORMA liquet ibidem: *Remitto tibi peccata tua*: Velex Mar. Absoluo te: *Quaecunque solueris super terram*. &c. Sicut ex illo: *Baptizantes eos in Nom.* &c. forma petitur ista, *Ego te baptizo.*

V. MATERIA Essentialis est in pœnitente Actio Contritionis & Confessionis: Integrans est, Actio satisfactoria. Cum igitur adsint Pœnitentiæ, quæ ad Sacramenta requiruntur; ipsum verè Sacramentum esse necesse est. Vide plura in *Luthero-calvin. par. 3. question. 80.*

QVÆSTIO XXX.

Quæ sunt Partes Pœnitentiæ Essentiales?

XL. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI & CALVINISTÆ Essentialiales partes constituunt Memoriam reditum ad acceptum baptismum; & Absolutionem. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 81.*

CHRISTVS 1. Dixit meus, qui me dilexit: i. Ioan. 1. *Si Confiteamur peccata nostra*; non, si respiciamus ad baptismum: *Fidelis est & iustus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos.*

2. Dixit Vas electionis: Heb. 6. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, sc. per baptismum, ut bene S. Patres; & prolapsi sunt, rursus, repetito & iam mente baptismo, renouari ad pœnitentiam baptismalem*: At vero ad aliam Sacramentalem etiam plus *septuagies septies* possibile est renouari. Ratio. Vnum enim est fundamentum fidei & Ecclesiæ, ianua vna Baptismus: oportet esse *Non rursus iacentes fundamentum pœnitentiæ baptismalis*:

Qui non intrat per Ostium baptismi, ille fur est infidelis: Ioan. 10. *Qui autem intrat per Ostium, ille vocem meam audit*. Doctrinæ docentis per Ecclesiam, & pascua inueniet Eucharistiæ, Pœnitentiæ, Confirmationis, &c.

3. Neque Petrus Simonem baptizatum, ac relapsum in peccata, Act. 8. remisit ad memoriam baptismi: Nec, 1. Cor. 6. incestuosum Paulus: sed ad Pœnitentiam, tabulam secundam post naufragium.

4. Nihil vsquam in S. Scriptura, vel in Ecclesia Dei reperitur doctum tale, de memoria baptismi.

XLI. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI Hi Absolutionē sō a esse partem Essentialē volunt Pœnitentiæ: Isti duas, Ritum visibilem, & Verbum Absolutionis.

CHRISTVS S. Ego verò duas solas institui, Confessionem, & Absolutionem, Ioan. 20. ceu supra liquet. Cum enim Sacramentum voluerim esse signū visibile inuisibilis gratiæ, statui ad signū externum Confessionis peccata remitti cum signo externo sc. Absolutionis; aut, isto non apparente, peccata retineri, cum signo Absolutionis item negato. Ut pœnitentes ab impœnitentibus dignoscantur: & illi plus *septuagies ignoscatur*: hi verò *sint tibi sicut ethnicus & publicanus*. Est autem Sacerdos primarius Operarius meus, per Claves Absolutionis; huius vero Cooperarius est Confitens per actum sinceræ & contritæ humiliatio- nis; ad exemplum Publicani stantis retrò; & Magdalenæ lauantis pedes meos lacrymis; & respecti à me Petri flentis amarè.

* *

L 2

QVÆ-

QVÆSTIO XXXI.

Quæ sint Partes Pœnitentiæ Materiales:

XLII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI Alij duas aiunt, Contritionem & Fidem. Alii tertiã addunt Nouam obedientiam, seu Opus bonum.

CALVINIANI duas, Mortificationem veteris hominis & vitiorum; ac Viuificationem per fidem. Vide *Luthero-cal.p. 3. q. 8. 4.*

CHRISTVS. I. TERROR ex minis Legis non est Contritio, aut Mortificatio, nec pars Pœnitentiæ. Nã, 2. Cor. 7. *Quæ secundum Deũ est Tristitia, Pœnitentiã in salutem stabilem operatur.* Tristitiã hic vocat pudorem & molestiam cogitantis adire pœnitentiã, vt Motiuum ad hanc motiuum verò ad rem pars rei non est. Vnde ibidem ait; *Gaudeo, non quia contristati estis ex pudore humano; sed quia contristati estis ad Pœnitentiã, id est, de fructu tristitiæ gaudeo qui est impulsio, accessioque ad Sacramentum.* Vide q. sequentem.

II. FIDES non est pars Pœn. et si praequiratur.

1. Nam *Mat. 1. Pœnitentiã agite, & Credite Euangelio. Act. 20. Testificans Iudais & Gentilibus in Deum Pœnitentiã, & Fidem in Dominum Iesum.* Vbi sanè clara fit distinctio fidem inter & Pœnitentiã.

2. Fides prae Pœnitentiã, & gignit. *Ionã 3. Crediderunt primum Niniuita in Deum, & deinde predicauerunt ieiunium, & induti sunt saccis.*

III. Non sunt pars pœnitent. omnia Opera bona, quæ post iustificationem

fiunt; sed fructus sunt digni pœnitentiã.

IV. Nec Mortificatio & Viuificatio Calviniana sunt partes. Quia & illa sunt fructus pœnitentiæ, ipsaq; Iustificatio: atqui hanc praeccedit pœnitentiã. *Ezech. 18. Si pœnitentiã egerit impius; iniquitatum eius non recordabor. Dixi Luc. 13. N. Si pœn. habueritis, omnes similiter peribitis. Luc. 24. Oportet predicare pœn. & remissionem peccatorum.*

V. Contritio, Confessio & Satisfactio, sunt partes Pœnitentiæ illius, quæ ad remissionem peccatorum in Sacramento ordinatur: Alioquin pœnitentiã virtus, est simplex, partium nescia. Ad Pœnitent. sacramentum igitur pertinet, I. Contritio. *Ioel. 2. Secundite corda vestra. Pl. 50. Cor contritum & humiliatum Deum non despicies.*

2. Confessio *Num. 5. Vir siue mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accideri, Confitebuntur peccatum suum. Mat. 3. Baptizabantur ab eo confitentes peccata sua. Act. 19. Multi Credentes veniebant, Confitentes & annunciantes actum suos.*

3. Satisfactio per opera laboriosa, 2. *Eld. 9. Conuenerunt filij Israel in ieiunio, & saccis, & huius super eos: & Confitebantur peccata sua. Dan. 4. Peccata tua elemosinis redime. Mat. 11. Olim in cinere & cilicio pœnitentiã egissent.*

4. *Dauid, 2. Reg. 24. percussit cor suum: en Contritio: Et dixit ad Dominum: Peccavi valde in hoc factò: en Confessio: Porro en satisfactio: sed precor Domine, vt transferas iniquitatem serui tui, quia stulte egimus. &c. Vertatur, obsecro, manus tua contra me. Publicanus, Luc. 18. Contritus non audebat oculos tenere in calum: Confessus,*

ait:

ait: *Deus propitiuſ eſto mihi peccatori: Satisfaciens tundeſt peccatorem. Prodigiuſ, Luc. 15. Cõtritus factum deteſtabatur: confitens ait, Pater, peccavi in cœlum: & corã te. Satisfacturus ait: Fac me ſicut unum ex merce nariis tuis.*

QVÆSTIO XXXII.

Contritio an ſit Actio libera, Evangelica, parſque Pœnitentiæ?

XLIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI RIGIDI, eam aiunt eſſe Terrorem ex ceſſit, & Legis miniſ: Proinde eſſe coactam Paſſionem, non Actionem liberam; Non opus bonum, quiſ ſpoliat: omni opere bono: ac pertinere ad Legem, non ad Euangelium:

MOLLES contra & CALVINISTÆ docent cum Catholice Orthodoxis.

CHRISTVS, Speculum veræ Pœnitentiæ mea præbuit Magdalena; quã & verbis ipſe teſtatuſ ſum luculentè, Luc. 7. *Dimittuntur ei peccata multa* (Auctoritate mea non vilius virtute Sacramenti, nondum adhuc inſtituti.) *Quoniam DILEXIT multum*: Non, quoniam fuit paſſa terrores: ſed merito ex amore.

2. Iacobi 1. *Nunquid & demones credunt, & contremiſcunt*, ad latam ipſiſ pœnalem legem. Neque tamen idcirco pœnitentiæ contritionem habere cenſendi ſunt.

3. Ter, & verè teſtatuſ eſt Petruſ mihi: Ioan. 21. *Tu ſcis Domine, quia amo te*: Idemque ſemper imperterrituſ egit; niſi quando, Mat. 14. *cœpit mergi*; At *Modice fidei*: Et ancillæ ad vocem terreri, immemor ſui, Mar. 14. Ecce terror eum in peccatum negationiſ traxit: Amore autem mei ſuiſ conuerſuſ fleuit amarè.

4. Phariſæi quantos Legis terrores aut ſentiebant, aut præſerebãt hypocritæ: eos tamen Contritionem dixerit

nemo, niſi ſimiliſ ipſiſ aut deterior. Nec Regiſ Balthaſar ex conſcientiã terrore ad viſæ manuſ apparitionem, Contritio fuit: Dan. 5. &c. Nec Iudæ terror conſcientiæ ex læſæ memoria Legis quintæ in Decalogo.

5. Parumne clarè David vim debitam aſſerit Contritioni, Pl. 50. *Cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies*: atque Iſaiã Dominuſ: *Ad quem reſpiciam, niſi ad pauperculum, & contritum ſpiritu, amore læſi Dei, & deinde etiam tremenſem ſermone ſ meoſ pœnãleſ*, Pl. 35. *Prope eſt Dominuſ iſ, qui tribulato ſunt corde.*

XLIV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI RIGIDI. Contritio eſt Paſſio coacta, non Actio libera.

CHRISTVS. At ego inquam, Mat.

3. *Penitentiam AGITE*, Ioel c. 2. *ſcindite corda veſtra*. Pauluſ Act. 17. *Annunciat hominibuſ, ut omneſ ubique Pœnitentiã AGANT*. Imperatur, quod agamuſ, & agere poſſumuſ. Vide *Luthero-calu. par. 3. q. 85.*

XLV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI RIGIDI. Contritio pertinet ad Legem, non ad Euangelium.

CHRISTVS. Ego dico, Mat. 4. *Penitentiam agite; appropinquabit enim regnum cœlorum*. Ego Luc. 5. *Non veni vocare iuſtoſ, ſed peccatoſ ad penitentiam*. Ego, Mar. 6. mittens Apoſtoloſ prædicatum, prædicare pœnitentiã iuſſi: Meque explicauit poſt reſurrectionem, Luc. ult. *Oportet prædicari Pœnitentiã, & remiſſionem peccatorum in omneſ gentes*. Petruſ, Act. 5. verè dixit, *Me exaltatum à Patre, ad dandã Pœnitentiã Iſraeli*. Quin, Act. 11. *Ergo & Gentibuſ Pœnitentiã dedit Deus ad vitam*.

Hocque prædicauit, Act. 20. *Viſ electio-*

tionis, *Act. 26.* Et quisquam adhuc Contritionem ad Euangelium pertinere negabit?

2. Ego, *Ezech. xi. & 36.* Israeli promisi Test. Noui nouum spiritum, & cor carneum pro lapideo; malleumque conterentem petras, *Ier. 23.*

3. Lex vetus hoc differt à Noua, quod nō habeat promissionem gratiæ: Nam, *Gal. 2. Si ex Lege esset iustitia, Christus gratis mortuus esset. Rom. 4. Qui operatur, ex Lege, habet gloriam; sed non apud Deum. At verò, 2. Cor. 3. Idoneos Nos fecit Ministros Noui Test. non Literæ, sed Spiritu. Litera enim occidit, Spiritus a. viuificat. Nā, Pl. 50. Sacrificium Deo Spiritus contribulatus. Ezech. 18. Si impius egerit penitentiam, vitā uiuet.*

4. Lex solum terreret; non Euangelium? Et vero hoc longe horribilius terret illā, minaturque gehennas. *Mat. 3. Cuius ventillabrum in manu eius. &c. paleas autem comburit igne inextinguibili. Sic patimur comminor gehennas, vermes immortales, Tenebras exteriores, stridorem, supplicia. &c. Non erubescio Euangelium: Virtus enim Dei est in salutem omni Credenti. &c. Reuelatur enim ira Dei de celo super omnem impietatem & iniustitiam. &c. Atque tantò minus spoliatur bonis operibus hominem Contritio, vt quidam errare malunt inimici crucis.*

QVÆSTIO XXXIII.

Contritio Vnde, Qualis, Quanta esse debet?

XLVI. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANVS Kemnitius affingit Conc. Tridentino, quod stabiliat Pelagianismum, ac doceat Nos à peccatis liberari, non Dei gratiā, sed nostris meritis.

LUTHERANI tamen omnes & Calviniani in hoc consentiunt nobiscum.

CHRISTVS. Dixi, *Mat. 18. Si quis Ecclesiā non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.* At Vniuersalis Ecclesia mea in Conc. Tridentino definiuit ac sapius stabiliiuit istud: Contritio seu Pœnitentia est Donum Dei, nec potest sine speciali gratia obtineri. Teste verbo factoque meo. Nam, *Luc. 22. Me negauit Petrus tertium; nec resipuit, donec ego conuersus respexi Petrum: & fleuit amare. Pulchrè S. Amb. lib. 10 in Luc. Quos Iesus respicit, plorant delictum. Negauit Petrus, & non fleuit; quia non respexerat Dominus. Negauit tertio, & respexit Iesus, & ille fleuit amare.* Ita *Ezech. 36. Auferam vobis cor lapideum, & dabo vobis cor carneum; ecce Deo opus ac donum. Ita Tim. 2. Ne quando det illis Deus poenit. & resipiscant à diaboli laqueis.*

XLVII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS solus negat odium peccati præteritis penitentia includi; nouam vitam si fieri solem.

Contradicunt ei cæteri Lutherocaluinistæ omnes.

CHRISTVS. Ego verò, *Matth. 23* & alibi sapius Scribarum ac Phariseorum coarquo peccata. Sic & *Act. 7. Stephanus. Act. 13. Paulus. Act. 2. & 3. Petrus. Sc Deus, Gen. 3. Quare hoc fecisti? Gen. 4. Cain quid fecisti?* Sic Prophetæ omnes in memoriam reducunt peccata. Plena exemplorum scriptura est. *Magdalena, Luc. 7. vetera peccata defleuit. Luc. 19. Zachæus pro præteritis satisfecit.*

XLVIII.

XLVIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVS & CALVINISTAE negant esse Contritionem necessariam remissioni peccatorum.

LVTHERANI potiores affirmant Nobiscum.

CHRISTVS. At primam, vt maxime necessariam, Prophetæ, Baptista, Ego, & Apostoli prædicauimus penitentiam; à qua abesse nequit Contritio. Apoc. 2. *Poenitentiam age, & prima opera fac. Sin autem, veniam tibi cito. &c.* Ezech. 18. *Proiecite à vobis prauitates; & facite vobis cor nouum.*

2. Ita mandauit; *Poenitemini*: proinde quin necessaria sit Contritio, dubitare nefas. Nam, Mat. 19. *Si vis ad vitam ingredi serua mandata.*

3. Væ dixi impœnitentibus. Mat. 23. *Quoties volui congregare filios tuos. &c. & nolulistis?*

XLIX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ fingunt à Papiſtis requiri contritionem simpliciter Perfectam iræ Dei æqualem: quæ, vt impossibilis, adigat homines ad desperationem aut hypocrisim.

CHRISTVS. Verè Psaltes, 89. *Quis nouit potestatem iræ tuæ; & præ timore tuo iram tuam dinumerare?* Inſinitæ iræ nulla humana contritio finita potest æquari: proinde nec vnquam præcepta fuit. Sat mihi, vt Diligi, Sic & conuerti in toto corde. 2. Par. 30. *Dominus bonus propitiatur cunctis, qui in toto corde requirunt eum.* Velle tuum postulo totum; Sentire tuum da, quod vel habes, vel accipis plus minusue Penſo ego, ex quanto, non quantum dolea. Ideo Ita. 30. *Quo momento reuerſus in gremio matris filius eris.* Nã, Eccl. 1. *Facile est in oculis Dei subuerti hominem.*

re pauperem. Ita dole, quantum tibi posse videris, exemplo Dauid, Petri, Magdalena. &c.

QVÆSTIO XXXIV.

Effectus Contritionis an sit Remissio peccatorum etiam solum cum Voto Sacramenti?

L. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ negant: Aiunt Lutherani, vt Kemnitius.

CHRISTVS. Experta secus Magdalena est, Luc. 7. *Remittuntur ei peccata multa, Quoniam dilexit multum, ex, & cum qua fluxit Contritio iustificans, & dilectionem testificans.* Sic Daniel c. 4. *Peccata tua elemosynis redime.* Tob. 12. *Elemosyna à morte liberat; & ipsa est, qua purgat peccata.* Quæ de elemosynis penitentium accipi oportet: nam ijs iustis remissionum peccatorum penas redimunt: iniustis nil iuuantur.

LI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO-CALVINISTÆ aiunt, ad desperationem, vel hypocrisim homines induci per postulationem perfectæ Contritionis Papiſtica.

CHRISTVS I. Ego verò qualem requisui Dilectionem ex toto corde, &c. perfectam; talem & Contritionem esse penitentis oportere in Magdalena, cæterisque ad me conuersis peccatoribus, ostendi. Quocirca perinde esse vtraque perfectæ in penitentibus potest; in Voluntate quidem auersa ab peccato, & conuersa ad Deum perfectæ; in Sentu autem inferioris animæ; quanti-

eam humana patitur fragilitas. 2. De tali Moyses, Deut. 30. *Si ductus poenitentiae cordis, reuersus fueris ad Dominum in toto corde, & tota anima tua, miserebitur tui.* Sic & 3. Reg. 8.

3. Ita Niniuitæ contriti se conuertunt; & iram Dei auerterunt. Sic plures. Et ea Contritio fieri momento potest: Adeo, Eccl. 11. *Facile est in oculis Dei subire honestare pauperem.*

LII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERO-CALVINISTÆ negant Contritionem esse causam remissionis peccatorum; etsi ad eam asserant esse necessariam: Quin nec eam cum Voto Sacramenti causare eandem.

CHRISTVS. I. At verè Pl. 50. *Sacrificium, sc. Propitiatorium Deo Spiritus con tribulatus.* Teste exemplo Publicani, Zachæi, Matthæi, Petri flentis, & Magdalenæ, & ex Saule Pauli. Ionæ 3. *Vidit Deus opera eorum Niniuitarum: quia conuersi sunt de via sua mala & misertus est Deus.*

II. Quin contritio voto Sacramenti remissionem operatur. Vnde Ezech. 33. *Impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conuersus fuerit ab impietate sua.* Ecce, Luc. 15. prodigo reuertenti pater occurrit, osculum pacis offert. Tantum Pl. 31. *Dixit: Confitebor aduersum me iniustitiam meam: Et tu remisisti impietatem meam.*

Nimirum, quia, Prou. 8. *Ego diligentes me diligo:* Hinc, 1. Pet. 4. *Vniuersa delicta operis charitas.* Vnde, 1. Ioan. 1. *Nos scimus: quia translati sumus de morte ad vitam: Quoniam diligimus fratres. Et qui non diligit, manet in morte.*

QVÆSTIO XXXV.

Num qua peccata; quot, quantaque sint irremissibilia Pœnitentia?

LIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI sub initio Pœnitentiam esse Sacramentum negant, Deia vela verterunt, & affirmant; sed seorsim cum erroribus.

CALVINISTÆ verò negant praefractè. Vide in Lutero-c. p. 3. q. 80.

In quo sunt Nouatiani, negantes grandiora scelera vllâ vnquam expiari Pœnitentia posse. Vide ibid. q. 91.

CHRISTVS. Mea aut Vox euocantis è quibuscunque miserijs est generalis sine exceptione vlla, Mat. 11. *Uenite ad me omnes, qui laboratis, Sub peccatis, & onerati estis grauiamine conscientiarum, & meritatum illade pœnitati: & Ego reficiam vos.* Hæc Inuitatio est ad peccatores.

2. Promissio item mea ad Petrum constat, Mat. 16. *Vniuersalis: Quodcunque solueris super terram, solutum erit & in caelis.* Ad Apostolos, eorumque Successores, Mat. 16. *Quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in caelis.* Ibidem quoque de NUMERO peccatorum: *Non dico usque septies: sed usque septuagies septies.*

3. Exhibitio Promissi à me facta est: Petro, Ioan. 21. *Pasce oves meas.* A postolis omnibus ipsique S. Sacerdotio: Ioa. 20. *Accipite Sp. Sanctum,* (simul insufflaui in eos) *Quorum remisistis peccata,* (sine exceptione) *remissentur eis.*

4. Exemplis constat idem. Act. 7. Stephanus orauit pro ijs etiam, qui restiterunt Spiritui sancto. Petrus, Act. 8. etiam Simonem Magum pœnitentiæ monuit, Paulus, 2. Cor. 2. *Audiat inier*

vos fornicatio, qualis nec inter gentes; ut uxorem patris sui aliquis habeat. Huic tamen correpto ac penitenti condonauit.

5. His adde repetita alius: In Regibus Israel, quis Achabo sceleratior? 3. Reg. 12. In Iuda regno quis peior Manasse? 2. Paral. 33. Poenitentibus tamen uenia obigit. Et Iudæ proditori eam obtuli ipse, ac sapius.

6. Prophetæ uniuersè clamant, ut Ezech. 18. 33. Nolo mortem peccatoris. Sic Isa. 1. 55. Jer. 18. &c. Ioel. 2. OMNIS, qui inuocauerit Nomen Domini, saluus erit: at omnis serio contritus inuocat Dominum. Hinc, ibid. Inter vestibulum & Altare plorabunt Sacerdotes ministri Domini, & dicent: generatim, Parce Domine, parce populo tuo. Quin & Niniuiti prædicauit Ionas & Rex Ioan. 3. Operiantur sacco homines, & iumenta, & clament ad Dominum in fortitudine. Et ego Omnes peccatores suscepi; Quin Agnus sui ac sum Dei, qui tollit peccata mundi, quot, quanta, qualiacunque fuerint.

QVÆSTIO XXXVI.

Contritus ex timore poenæ Seruili, an sit bona?

LIV. ANTICHRISTIANISMVS.

LYTHERSVS. Seruiliis timor hypocrisis facit, augetque peccatum.

LVIHERO. CALVINISTÆ uerò eam adprobant, ut bonam, nobiscum.

CHRISTVS. I. Ego multis studi timorem incutere gehennæ per & minas, & increpationes. Mat. 5. 13. 24. 25. Mar. 9. Luc. 12. Sic & Præcursor meus, Mat. 3. Genimina viperarum, quis uobis demonstrauit fugere à uentura ira? Sic Pfaltes.

7. Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrabit. &c.

2. Vtilis ille timor est: Nam Eccl. 1. Timor Domini expellit peccatum: cap. 25. est initium dilectionis eius. Isa. 26. A timore tuo concepimus, & peperimus spiritum salutis. Mat. 1. Si ego Pater uester, ubi est honor meus? Si Dominus, ubi timor meus?

3. Hinc mandauit, Matth. 10. Timete eum, qui potest corpus & animam perdere in gehennam.

4. Hinc eundem timorem inspirat Deum: Rom. 8. Non accepistis Spiritum seruitutis iterum in timore: sed accepistis Spiritum adoptionis filiorum. &c.

QVÆSTIO XXXVII.

An sit necessaria CONFESSIO de Iure diuino?

LV. ANTICHRISTIANISMVS.

LYTHERANI Vtilem ac necessariam aiunt; negantque:

CALVINISTÆ vllam esse necessariam pernegant, cum Montanistis, Nouatianis, Massalianis. &c.

CHRISTVS. I. Quia nolo mortem peccatoris; sed magis ut conuertatur, & uiuat: Ideoque non ueni uocare iustos ad poen. sed peccatores: idcirco hi quoque tenentur iure diuino circumspicere sibi reconciliationem cum Deo. At huic necessarium est unicum illud, post baptismum, Confessionis medium Sacerdoti faciundæ: Quocirca ad hanc tener iure diuino peccatores necesse est. Atq; eâ causâ Iudices constitui Sacerdotes, lapforum reconciliatores. Iudicium uerò nequit fieri, aut fingi, sine præuia causæ cognitione:

M

Quo-

Quocirca ea est per Confessionem explicanda.

II. HAEC equidem istis manifestauit:

1. Promissione Principi soli Apostolorum facta, Mat. 16. *Tibi dabo Claves regni caelorum: & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in caelis: & quodcumque ligaueris. &c.*

2. Apostolis vniuersis promissi, Mat. 18. *Quaecumque alligaueritis super terram, erunt ligata & in caelis: & quaecumque solueritis. &c.*

3. Exhibitio promissae Potestatis, Ioa. 20. *Accipite Sp. Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis: & quorum retinueritis, retenta erunt.* Itaque iure diuino tenentur Peccatores sese Deo reconciliare de peccatis, eaque Confiteri; Sacerdotes eadem audire; audita iudicare; iudicata remittere, aut retinere.

III. VSVS APOSTOLORVM solennis sic frequentauit.

1. Act. 19. *Multi credentium veniebant, CONFITENTES & annunciantes ACTVS SVOS. Multi autem ex eis, qui erant acriora sectati, contulerunt libros & combusserunt coram omnibus.* At Credentes dicuntur post baptismum: ergo Confitentes sunt lapsi post baptismum resipiscentes; Et in specie *Actus suos confitentis*: Idque non solum Deo; sed etiam Paulo. Neque huic facti sic necessario praecessit vlla humana institutio. Quare necessario dandum Institutionem Confessionis a me esse diuinam.

2. DEINDE, 2. Cor. 5. *Dedit nobis, ait deffis me, Ministerium Reconciliationis, & potestatem vobis Verbum reconciliat. Pro Christo ex-*

golegatione fungimur. Atqui verò Legatus ad Regem alteri reconciliandum fungi munere hoc nequit, nisi pernoctat causam vi potestatis sibi factae: vnde alter eam edicere tenetur, ac Legati subicere iudicio.

3. ADHAEC Iac. 5. *Confitemini alterum peccata vestra; Necessitatem isthac testatur adhortatio, ad Confitendum Peccata, Homini.*

4. SIMILITER I. Ioa. 1. *Si Confiteamur Peccata nostra, fidelis & iustus est, ut Remittat nobis pec. nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Non dicit, *Si confiteamur nos peccatores in genere; sed in specie peccata nostra.*

IV. FIGURAE istius ritè praecesserunt: Sicut Baptismi in Arca Noe. in Circumcisione; in Transitu maris rubri; in Probatica piscina; in Baptismo Ioannis; in Christi Promissione, Ioa. 3. *Nisi quis renatus. &c.* Figuratum pariter respondit in Institutione, Mat. vlt. *Baptizate omnes. &c.* inque Vsu. Sicut praerunt typi Eucharistici in Oblatione Melchisedech; in Panibus propositionis; in Agno paschali; in Multiplicatione panum; in Promissione Christi, Ioa. 6. Et Res Figurata respondit in Institutione; inque Vsu.

Sic & de Confessione pec. liquent eadem.

Deus eam in lege naturae exegit: In Lege Moysis praescripsit: Ego eam in Euangelio, figuris expressi: Promissum Institui: Apostoli celebrarunt Vsu facti, dicti, scripti.

IN LEGENATURAE, Deus exegit Confessionem peccati, Gen. 3. ab

Adam

Adam & Eva: *Gen. 4.* ab Cayn. Et confessio oris, & peccati specialis; idque coram Ministro Dei angelo sic interrogante non solum cordis, peccati in genere, & coram Deo solo. Atqui & *Sacerdos Angelus Domini est. Malac. 2.*

II. IN MOSAICA. *Leu. 13. 14.* Iudicium lepræ solis creditum est Sacerdotibus inspectoribus, ac iudicibus lepræ. Et ego eam approbavi *Mat. 18. Ostende te Sacerdoti. Num. 5. & Leu. 5.* Confessione addidit Deus, loco Satisfactionis, Oblationem Sacrificij. *Num. 5. Vir, siue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, & per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini atque deliquerint; confitebuntur peccatum suum, quod fecerunt expresse, habetur in hebraico. Leuit. 5. Agat penitentiam pro peccato.*

Quod si in Vet. Test. instituta Confessio fuit iure diuino necessaria; ubi nulla impendebatur Absolutio: quanto magis in Nouo?

III. IN EVANGELIO. *Mat. 3. Mar. 1.* Accurrentes ad baptismum Ioannis confitebantur peccata sua. *Ioan. 11.* De excitato Lazaro dixi Apostolis; *Soluite eum, in figuram Ministerij instituendi.* Quare *Ecccl. 4. Non confundaris confiteri peccata tua.*

QVÆSTIO XXXVIII.

An dimissa culpa quandoque poena remaneat temporanea?

LVI. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI cum Lutero affirmant Nobiscum.

CALVINVS cum Lutero & Calvinistis negant. Vide *Luthero-c. p. 3. q. 98.*

CHRISTVS. Nolo. Veteris Te-

stamenti dicta, factaque sat restantur; persæpè temporalem peccatoribus remanere luendam pœnam, culpâ condonatâ.

1. Cùm enim Deus sit idem & non mutetur, semper & Iustus, & Misericors; misericordia tamen super altere iudicium: idcirco licet in culpæ veniâ sit nunc facilior, placatus à me restitutore Amicitia suæ ad nos: tamen Iustitiæ pactum in vtramque stat partem, ad & præmia iustorum, & supplicia peccatorum iustitiam diuidenda cuique prout gessit. Hinc *Dauid, 2. Reg. 12.* adulterij, homicidij; culpâ donatâ, pœnas expendit morte filij *Idem, 2. Reg. 24.* ob numeratum populum pœnitens in gratiam recipitur: optio tamen ei facta est belli, famis, aut pestis, in partem pœnæ, idque ad peccatum præteritum luendum; non ad cauendum futurum. Ideo & flebat de peccato ad Satisfactionem; non de futuro ad cautionem.

2. Item *Sap. 10. Sapientia eduxit eum Adamam à delicto suo.* & tamen ecce temporalem pœnam, *Gen. 2. morte morieris: Rom 5. Et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt:* peccato originis remisso pœna, tamen subeunda lupereft.

3. Dominus, *Exo. 32.* ob Moyfi preces peccatū adorati vituli dimiserat; multa tamen millia sunt ob id interfecta.

4. Ad preces Moyfi, *Num. 14.* murmuratio populi remissa fuit; in pœnam tamen omnes mori in deserto oportuit, præter Caleb, & Iosuen.

5. Moyses & Aaron suæ ad petram incredulitatis veniam obtinuerunt; nō pœnam tamen euaserunt, quin more-

M 2 tentur

rentur ante ingressum terræ promissæ. Num. 20. Ideo, 1. Cor. 11. ob indignam Synaxin, inter vos multi imbecilles, & dormiunt multi, ecce pœnam temporariam: Verum à Domino corripimur, ne cum hoc mundo damnemur. ecce remissam culpâ. Propheta, 3. Reg. 13. inobediens voci Domini à leone occiditur in pœnam: licet impetrarit veniam.

QVÆSTIO XXXIX.

Num quæ Opera bona sint Satisfactoria pro reatu pœnæ temporalis?

LVIII ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI aiunt, Pœnis temporalibus commertis per spontaneas pœnas posse Dei manum vindicem præueniri & auerti.

CALVINIANI id pernegant: in meo. Lutheri. c. p. 3. q. 99.

CHRIŒTVS. Atego docui gemina viperarum fugere à ventura ira, Mat. 3. Lu. 3. Idque per prædicatam Pœnitentiam, & fructus dignos pœnitentiæ.

2. Ego Mat. 12. Lu. 11. contra duræ ceruicis viros dixi: Viri Niniuit. e surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam: quia pœnit. egerunt in prædicatione Ionæ. Et ecce plus, quam Jonas hic. &c. Unde Pater meus, 2. Paral. 7. Si clausero caelum. &c. & conuersus populus deprecatus me fuerit: ego exaudiam de celo. &c. Dan. 4. Quamobrem consilium meum placeat tibi, & peccata tua elemosynis redime. Sic, sic Luc. 21. Fugite à ventura ira, qua superueniet vniuerso orbi. &c. Et tanquam laqueus superueniet in omnes.

LIX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI, Castigationes à Deo immittæ vt feren-

da sunt, ita vel susceptæ sponte, vel ab Confessione iniunctæ, ad reatus pœnam temporalem expiandam, temerè sunt & reiciendæ.

CHRIŒTVS. I. De sponte accersitis, assumptisque pœnis, odio sui & peccatoris, & peccati; amoreque mei imitandi, dixi, me in exemplum proposito, in frumenti grano mortuo humi: *Qui amat animam suam, perdet eam: & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.* Ioan. 12. Quare, Si quis mihi ministrat, me sequatur: & ubi Ego sum, illic & minister meus erit. Ego autem passus sum & mortuus, quia Volui. Sic & vos voluntaria in patientia vestra possidebitis animas vestras.

2. Iob. vlt. *Inspicient. & locutus sum: sic dicitur me ipse reprehendo, & voluntarie ago pœnitentiam in fauilla & cinere.*

David sponte vltimavit fletus, ieiunia, humicubationes, flagella, sacco. Achab iniustus se humiliavit, 3. Reg. 12. Itemque Niniuitæ egerunt ipsi ieiunia, cineres, sacco, fletus, orationes. Ionæ 3.

II. De iniunctis ab Confessione factis dixi Mat. 18. *Quæcumque alligaueritis, in seu culpis, seu pœnis, alligata erunt.* Quibus igitur sit potestas alligandi culpas, quanto magis & pœnas aliquas? Idque culpis etiam remissis; sic, sic exposcente post condonaticem. Misericordiam iustitiæ Dei.

LX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANVS Melanch. Oratio, Ieiun. Eleem. non sunt opera Satisfactoria, nisi ex humana traditione & ceremoniosa fictio neque proinde inutilia sunt. Kemnit. Bona quidem sunt in se, non tamen superstitiosè satisfactoria in tali die, modo numero, res, &c.

CHRIŒTVS. De istorum singulis mea fecus clamant exempla facti; qui perditus & pernox in Orationibus perlitit: qui XL. dies Ieiunauit: qui esurien-

rientes cibavi; qui nullum non Misericordiae opus qua spiritale, qua corporale exercui prorsus asceticè; causâque nullâ mei, sed exempli solâ, meritique vestri pro vobis.

1. De Oratione docui: Luc. 18. *Quoniam oportet semper orare, & non deficere*: Et verò sic orare. *Dimitte nobis debita nostra, culparum iuxta & poenarum.* Id quod velut explanat Apostolus, Iac. 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro invicem, ut saluemini, sc. à debitis.* *Multum enim valet deprecatio iusti assidua.* Quin etiam, Luc. 6. & 23. *Orate pro persequentibus & calumniantibus vos; ut sitis filij Patris vestri, qui in caelis est.* Idque in & remissionem culpæ ac poenæ ipsorum, & in partem vestræ Satisfactionis, & in cumulum meritorum vestrorum: omnia hæc in gloriam meam ac Dei. Quare, Mat. 7. *Petite, & dabitur vobis.* Nam, Eccl. 2. *Quis invocavit eum, & despexit illum?* Eccl. 3. *Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur.* Etiam Levit. 4. *Rogabit pro eo Sacerdos & pro peccato eius, & dimittetur ei.* De quem Sacerdote Sacerdotum verè, Rom. 8. *Quis est, qui condemnet? Christus IESVS qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis, ut omne debitum dimittatur.*

2. Ieiunij pars vis est ad satisfactionem, cuius plena exemplorum Biblia: Moyfis, Exo. 24. & 34. Deut. 5. v. 9. Israelitarum, Leu. 20. v. 26. 2. Reg. 7. v. 7. in Maspha, 1. Esd. 1. & 4. Hest. 4. Machabeorum. Daniel, c. 10. Niniuitarum Iona. 3. Christi, Mat. 4. Annæ; Luc. 2. Apostolorum, Mat. 9. *Cum auferetur ab eis sponsus, tunc ieiunabunt.* Luc. 5.

3. De Eleemofynarum vi ad expiationem & satisfactionem vetera repetere quid attinet: cum, Prou. 21. *Facere misericordiam magis placeat Deo, quam victimam?* Idcirco Mat. 5. *Euntes dicite, quid est? Misericordiam volo, & non sacrificium illud Iudeorum.* Senfit, cui dixi: Mat. 18. *Serue nequam, omne debitum dimisi tibi; quia rogasti me: Nonne ergo oportuit & te miseri conserui tui; sicut & Ego tui miserus sum? Dimittite, & dimittentini: dabite, & dabitur vobis.*

Quantæ manebant poenæ culpas Pròdigi, Publicani, in Adulterio deprehensæ, Zachari defraudatoris, Peccatorumque cæterorum, quos suscepi: at omne debitum dimisi placatus vel oratione, vel eleemofyna, aut fletu ac poenitudine.

QVÆSTIO XL.

An iustificatus verè possit Deo satisfacere pro temporali poenâ?

LXI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERO. CALVINISTÆ pernegant, Vide Luthero-cal. p. 3. q. 101.

CHRISTVS S. 1. Vox Clamantis est, Luc. 3. *Facite fructus dignos poenitentiae:* sc. non solam vitæ nouitatem, & legis obseruationem; sed etiam restitutione iniuriæ aut damni, & emendatione vitæ: iuxta vnanimem S. Patrum Consensum. *Digni fructus sunt, qui iniuriam compensant factam Deo; idque ad æqualitatem proportionis iuxta læsi Dei acceptationem.*

2. Rectè, 2. Cor. 7. inter dignos fructus

M 3

ctus

Deus sanctæ tristitiæ ponitur *Vindicta*, seu assumpta sponte, seu iniuncta: & ea est Satisfactio ipsa.

3. Scripturæ de meritis vitæ æternæ huc faciunt. Vt Matt. 20. *Voca operarios, & redde illis mercedem, sc. denarium*, id est, vitam æternam. De hac 2. Tim. 4. *Reposita est mihi corona iustitiæ. &c.* At hæc laborum est merces.

4. *Isa. 1.* Deus promittit perfectam remissionem ijs, qui se & lauerint, & excrucerint operibus misericordiæ. Clare Prou. 16. *Misericordiâ & veritate redimetur iniquitas*: Redemptio autem est Satisfactio.

V. DE EXTREMA VNCTIONE, ORDINE & Matrimonio.

QVÆSTIO XLI.

An Extrema Vnctio sit vere & proprie dictum Sacramentum?

LXII. ANTICHRISTIANISMVS.

L V THERVS: Ritus est; non Sacramentum. CALVINO & Lutheranis cum Waldensibus, Wiclefistis. &c. non est Sacramentum, sed ridiculum vnguentum.

CHRISTVS. I. Vnctio infirmorū verè est Sacramentum, à Me institutum; quia ab S. Iacobo promulgatum intrepide, & indubiè, ex certa scientia sua Institutionis meæ. Alioquin temeritatis excusari non posset, qui a deo mandaret vsurpari ad modum ritumque cæterorum Sacramentorum id, quod à me, vt Sacramentum ritè institutum, non accepisset.

II. Ecce omnia in Vnctione ea ad sunt, quæ sacramenti sunt. *Infirmatur quis in vobis, probabiliter ad mortem? Inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, Vngentes eum oleo, in nomine Domini*, benedicto: Ecce Ritus, seu signum æternum ac perennaturum: Idque rei Sacra: nam *Et oratio fidei*, id est Verbum sacramentale cum oleo, *SALVABIT infirmum* per collatam gratiam. Nam *Si in peccatis sit, remittentur ei*, infallibiliter ex opere operato. Ecce promissionem absolutam ac certam; quæ necessario præsupponit Institutionem: Porro per accidens, (si Deo sic visum) *& alleviabit eum Dominus*, tum mœrore pressum animū, seu pusillanimitate deiectum; tum & subinde corporis morbum mitigabit. Atque id signum Institutum est Noui Testamenti solius; est perpetuum, non breue, sed quamdiu infirmi erunt: Est rei sacra, Remissionis peccatorum, Salutisque conferendæ per applicationem Vnctionis.

III. Ille curandi ritus est vere Sacramentalis; & non miraculi instar. Nam miraculum non definit certos corporis defectus; sed indifferens est ad omnes, ad cæcitatem, claud. surd. lepram, &c. At hic *Infirmatur quis*, decumbens ad mortem quasi.

2. *Inducat presbyteros*: at donum miraculorum non est proprium vnus ordinis hominum.

3. Nec in his est vllius præscriptio materiæ: at hic est olei.

4. Nec ijs additur infallibilis promissio; vt hic, *Et oratio fidei. &c.*

5. Nec ijs remittuntur peccata:

6. Nec eadem pertinent ad omnes;

vt cæ,

vt ea, quæ ibidem Iacobus præscribit.

IV. Qua Vnctio miraculi sanabât varios Apostoli; *Mar. 6.* ea fuit dissimilis ab hac Sacramentali. Nâ ea Marci dabatur surdis, cœcis, claudis: ab nō Sacerdotibus: ad solam corporis sanationem: Quibusuis, etiam infidelibus. Sacramentalis tamen Vnctio est rectè per illam miraculosa in sinuata seu adumbrata.

QVÆSTIO XLII.

An sit vere & proprie dictum Sacramentum
ORDINIS?

EXIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVS cum suis negat.

CALVINVS cum Melanch. & Calvinistis ait. Vide *Luthero. cal. p. 3. q. 105.*

CHRISTVS. I. Ego, sicut Ministros ad prædicandum *misi sic, vt misit me Pater meus*; Misi ad docendum & baptizandum: ad peccatores vocandos, & soluendos. &c. Sic & Sacerdotes inaugurauit: *Hoc facite*: quo Apostolos ab LXXII. ceteris Discipulis distinxit Ordine sacratione Sacerdotij.

II. 1. Apostoli datam sibi gratiam grauius resuscitarunt per Manuum Impositionem: Vt, *Act. 6.* ordinarunt Diaconos: *Act. 13.* Episcopos Paulum & Barnabam. *Act. 14.* Cum constituissent eos Presbyteros; *Act. 14.* id est, *1. Tim. 4.* Cum impositione manuum Presbyterij. Et illa est Signum externum.

2. iam Gratia promissio constat, 1.

Tim. 4. Noli negligere gratiam, qua est. &c.
2. *Tim. 1.* Admonete, vt resuscites gratiam.

3. Mandatum quoque liquet, *Act. 13.* Segregate mihi Paulum & Bar. *Act. 20.* Vos Spiritus S. posuit Episcopos. *Eph. 4.* Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, alios Prophetas, alios Pastores & Doctores.

III. 1. Impositio illa manuum fiebat ad Ordinandum; non ad Orandum. Quia *1. Tim. 4.* nulla est mentio orationis. *Act. 6.* aperta fit distinctio: Cum Orasset, primum, deinde Imposuerunt eis manus. *Act. 13.* Ieiunantes, & Orantes, Impo- nentesque illis manus, dimiserunt eos. Ad hæc illud, *1. Tim. 5.* Nemini cito manus im- posueris, nullius orationis memine- rit.

Et esto: Fuerit iuncta Chirotonizæ semper oratio; nunquam vlla fit Ordinatio sine Oratione: cum verba Sacramentalia, seu Forma, sit Oratio: Vnde *Mystica preces* dicuntur.

2. Deinde quoad *promissum gratia*, diuersus est finis Sacramentorum à me institutorum: Alia enim sunt ad peccatum per se delendum; alia ad gratiam conferendum per te, & certam aliquam; licet, si quod inuenerint peccatum, id deleat. Talis est Ordinatio, Eucharistia, &c.

3. Mandatum Ordinationis per chirotoniam scriptum non est in Euangelio, vt à me datum: dedisse me tamen arguit indubitata vsurpatio Apostolica, vt rei à me Notoriè instituta; quippe quæ ab alio, nisi à me solo, manare queat. Nam *gratiam & gloriam dat Dominus* (o-

lus mediata, vel immediate. Gratia vero me alligasse ad chirotoniam fat constat: quod est Sacramentum instituisse.

QVÆSTIO XLIII.

An Matrimonium sit vere & proprie dictum Sacramentum?

LXIV. ANTICHRISTIANISMVS.

HÆRETICI Veteres, vt Gnost. Manich. &c. negabant Matrimonium, quia contractus est civilis, esse bonum, vt à bono Deo, proinde nec Sacramentum.

LVTHERANI & CALVINIANI aiunt esse bonum à Deo; sed esse Sacramentum negant.

CHRISTVS. I. Matrimonium, quatenus in lege naturæ à Deo institutum fuit, bonum est. Quia, Gen. 2. *Non est bonum hominem esse solum: faciamus illi adiutorium ad prolificandum*, ait S. Aug. nam alijs in rebus melius viri à viris adiuuantur.

2. Dei instinctus Spiritu dixit Adam: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem cum dilectione naturali; & adheret uxori suæ, cum dilectione Sacramentali*: Sicque prophetizauit.

3. Et Ego, Mat. 19. *Quod Deus coniunxit, homo non separet*. Deus enim bene omnia fecit. Ideo, Ioan. 2. nuptias cohonestauit mea & Præsentia, & miraculi operatione.

4. Vnde, 1. Cor. 7. *Si nupsit virgo, non peccat*. Hocque amplius; *Qui matrimonio iungit virginem suam, benefacit*. Ideo 1. Tim. 4. hæreticos fore ait, *prohibentes nubere*. Et c. 5. *Volo ego inuires nubere, filios procreare, matres esse*. Hinc, Heb. 11. *Honorabile connubium*. Huc ijt omnis retrò Ecclesia Dei, ibitque.

II. Matrimonium Ego esse iussi Sacramentum.

1. Ego id Institui: quia Apostolus Institutum prædicauit.

2. De nomine, vt *Sacramentum*:

3. De Re, vt cum Promissione gratia iunctum.

1. *Sacramentum* appellat; Non solum generatim, vt rem mysteriosam; sicut illius vocis vsus est creber in Scriptura, *Tob. 12. Dan. 2. Col. 1. 2. Tim. 3. Apoc. 1. & 17. Eph. 1. & 3.* quibus in locis non est sermo de propriè dicto & speciali Sacramento: Sed vere & propriè est Sacramentum; Non in coniunctione Mei cum Ecclesia; sed Viri cum fœmina coniugio, significante tum mysticam vnionem mei cum Ecclesia; in charitate, per fidem; tum Rem sacram gratia nubentibus in Domino collatæ ad dilectionem & vinculum insolubile; sicut mea vnio cum Ecclesia eam dicit, seruat, beat Et *Sacr. Hoc*, in viris & fœminis, *magnum est* & propriè Sacramentum, quia significans vnionem Christi cum Ecclesia, quæ & sanctificans viros & fœminas. De *Hoc* omnis sermo est Apostoli capite toto.

III. PROMISSIONEM Gratia vnâ cum Institutione prædicauit, & commendauit; quæ est Charitas; *Dico autem in Christo & Ecclesia*, quasi dicat, nõ quoad coniunctionem meam cum Ecclesia in Conformitate naturæ: sed in Charitate gratia, sanctificatis vnitos, *magnum est Sacr.* Et propter hoc Donum gratia Sacramentalis *relinquet homo patrem & matrem*, queis iungitur amore naturali; nam fortiore, sacratiore vinculo *adheret uxori suæ*, efficiente id Sacramento.

Vnde

Vnde ait 1. Tim. 2. *Saluabitur per filiorum generationem*, id est, in hac, vt medio; non vt per causam. Proinde monet 1. Thes. 4. *Sciat vnusquisque Vas suum possidere in sanctificatione*. Et sic, 1. Tim. 2. *Vnusquisque Domum suam habet ex Deo*. Nam tale Honorabile coniugiū est quasi Domus Dei.

Iam sic qui que statuat: Paulus promulgauit Matrimonium vt verum Sacramentum, signum externum gratiæ internæ: ergo accepit à me Christo Institutum cum certitudine infallibili gratiæ conferendæ. Nam cum *Gratiam & gloriam dei Dominus* solus: Paulus dare, vel instituere vt daretur nequirit citra Sacrilegā temeritatem. Quod autem Institutio specialiter scripta non sit, sicut plurium Sacramentorum etiam aliorum; causa est, quia iussi, *Prædicate Evangelium* non, *Scribite*, Sicq; prædicatū est.

QVÆSTIO XLIV.

Polygamia an Christianis sit licita?

LXV. ANTICHRISTIANISMVS.

KEMNITVS affingit Nobis, quod, vt Montani, prohibeamus polygamiam successiuam, seu nuptias secundas, terras &c.

LVTHERVS diserte docet polygamiam plurium simul vxorum, vt licitam, relinqui cuique liberam: exemplo patriarcharum.

CHRISTVS. I. Colūba mea Sponsa Ecclesia semper sensit & docuit iuxta illud, 1. Cor. 7. *Si dormierit vir eius, cui vult, nubat, tantum in Domino*: quotuscunque vir ille fuerit. Quin optima cohortatio Apostoli est, 1. Tim. 5. *Viduas iuniores volo nubere, secundū, tertium, &c.*

II. Polygamiam plurium simul vxorum ego abrogauī; & Mat. 19. matrimonium reuocaui ad primam Institutionē. Percuntātibus, an liceat dare libellum repudij, negaui, Instantibus, Moysen

petnūisse, dixi: *Ad dardite in cordis vestri permisit: Ab initio autem non eras sic*. Monogamiam verò vnus cum vna institutam abs Deo, istis ostendi.

1. *Masculum & feminam feci eos: Adhaerebit vxori sue: Erunt duo, non tres, &c. in carne vna.*

2. *Itaque iam non sunt duo, sed vna caro:* at in pluralitate vxorum essent multæ carnes; quæ diuisio est, non vnio.

3. Et Si vni plures esse voluissēmus, ei adiutoria, non adiutorium, fecissemus initio.

4. Ego ipse, Mat. 5. & 19. Mar. 10. Luc. 16. declarauī eum, qui dimissa vxore aliam duxerit, in cæcharis eò sc. quod prior licitè dimitti nequibat: Est, fiat coram hominibus; non tamen corā Deo. Quod si dimissa sit adhuc vxor; magis illa quæ nunquam dimissa fuit.

5. Prouidē Paulus semper de vxore loquitur in singulari 1. Cor. 7. *Vnusquisque vxorem suam habeat*. Et, *Alligatus es vxori: Noli querere solutionem*. Clarè Ro. 3. *Viuentē viro, vocabitur adultera, si fuerit cum altero viro*. 1. Cor. 7. *Is, qui Matrimoniū iuncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, vxorem à viro non discedere: quod si discesserit, manere innuptam; aut viro suo reconciliari*. Quare vnus vni, vnaq; vni inhæreat.

QVÆSTIO XLV.

An factō Diuortio ob fornicationem fiat & Vinculi solutio?

LXVI. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERRANI & CALVINIANI solutionem & thori & Vinculi ob fornicationē, aut infidelitatem fieri:

LVTHERRANI quidam ob alias etiam culpas quascunq; solui volūt. Vide *Luthero-c. p. 3. q. 113.*

CHRISTVS. I. Ego sic statuo, Mat. 5.

N

Omnia

Omnis, qui dimiserit uxorem suam; (quod non licet; excepta fornicationis causa) facit eam mœchari, ob permanens Vinculum, si dimissa ducatur ab alio; quod nefas. Nā & qui dimissam duxerit, mœchatur ob idem dimissę vinculum perstans. Ni ita foret, fornicarię dimissa liceret nubere ob solutum cum thoro vinculum; foretque melior conditio reę, quam in fontis.

2. Disertę Mar. 10. *Quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et, si uxor dimiserit virum suum, & alteri nupserit, mœchatur. Sic & Lu. 16. Itaq; manet vinculum. Ac licet exceptio Matthęi, nisi in causa forn. apud Marcum & Lucam subaudi possit; non tamę necessario debet. Quia alioquin hi non scripsissent absolutę verum. Et Marcus Romę anno 45. non scripsit, vt Matt. scripto anno 41. aliquid adderet; sed vt memoriale Petrinę prędicationis daret Romanis: teste Ire. Euse. Hier. Et Lucas scripsit gętibus, quę Paulus prędicarat; ad quos Mat & Mar. Euangelia non peruenierant; sed pseudo Matthęus ingerebatur. Neque ambigendum ait Sanctus Augustin. de eo, quod Euangelistę dicunt; sed de eo, quod non dicunt: Non dicunt autem, Non omnis, qui dimittit uxorem, & aliam ducit, mœchatur: Sed qui dimittit iniuste, mœchatur, id est, facit mœchari; & qui dimittit iuste: ob forn. & aliam ducit, mœchatur: Et qui dimissam iuste, vel iniuste ducit, mœchatur. Hęc Euangelistarũ cõcordia est.*

3. Concordat & Paulus, Rom. 7. *Mulier viuentę viro alligata est Legi: igitur viuentę viro vsabitur adultera, si fuerit cum alio viro. Sic & 1. Cor. 7. Hac verba, ait Aug. 1. 2. de adu. t. c. 4. toties inculcata, sunt*

vera, vna, fina, plana, vt neutri, seu fontis, seu in fontis, ad alias transire liceat nuptias, altero viuentę compare dimisso.

SUMMA BREVIS. I. Solubile est Matrimonium Infidelium, quoad vinculu etiam; si alter fideli cohabitare nolit sine Creatoris iniuria. 1. Cor. 7. *Si infidelis discesserit, discedat. Neque id homo separat, Sed Deus; cuius interpres Apostolus. Cui Infideles dicuntur non baptizati: in quibus matr. non est Sacramentum, sed contractus solum ciuilib; ideoque hominibus solubilis. Ego verõ Mat. 19. Qui dimiserit uxorem. &c. de Fide loquor matrimonio: Distinguit Apostolus, 1. Cor. 7. Fidelibus, Pręcipio non ego, sed Dominus. &c. Deinde cateris, scilicet infidelibus, ego dico, Si. &c.*

II. Matrimonium Consummatum Fidelium solui potest; sed quoad thorum, seu cohabitationem tantum; non quoad Vinculum.

1. CAUSA, Consensus mutus, ob altiore Statum acquirendum Religionis. Matth. 19. *Omnis, qui reliquerit patrem aut matrem aut uxorem. &c.*

2. CAUSA, Sine consensu, ob Crimen vel adulterij, Mat. 5. *Ve i hæresis Tit. 3. Hæreticum hominem post vnã & alteram correctionem deuota. Vniuersis Luc. 14. Si quis venit ad me, & non odit patrem & matrem, & uxorem. &c.*

3. CAUSA, Peccati periculum: Mat. 18. *Si oculus tuus scandalizat te, proice ab eo. &c. Ita & Hieron. In casu adulterij & coniugii parius vtrique, 1. Cor. 7. Pręcipio non ego, sed Dominus, Uxorem a viro non discedere; & vir uxore non dimittat, sc. ob iniustã causã: Quod si discesserit, &c. ob iustã causã; manet in nuptiam. Non tamen discedat*

cedant, si adulterium fuerit coactum: Si adulter vterque sit: Si post adulterium se in s. uerit. Si alter alteri fuerit autor.

QVÆSTIO XLVI.

Num quæ sint Impedimenta matrim. Dirimentia?

LXVII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI Sponsalia dirimunt post ea contractu cum alio matrimonium: Nec votum factum impedit contrahendum; nec dirimit contractum matrimonium.

CHRISTVS. Vouere liberum est, ac licitum; at votum factum seruatum est necessarium: Eccl. 5. Deut. 23. *Si quid uouisti Deo, ne moreris reddere:* Reddi autem Deo nequit votum castitatis cum matrimoniali debito; estque, quam hoc, sanctius magisque debitum. Quocirca id dirimit subsecutum matrimonium. Nam, Luc. 9. *Nemo mitens manum ad aratrum Continentiæ uotiuæ, & respiciens retrò ad matrimonium, aptus est regno Di.* Quales eæ, de quibus, 1. Tim. 5. *Cum luxuriat & fuerit in Christo, nubere uolunt, habentes damnationem; quia primam Fidem irritam faciunt.* Vide supra p. 2. q. 46. Et in *Luthero-c. p. 2. q. 60. & p. 3. q. 116.*

LXVIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVS: Male statuitur impedimentum dirimens esse Adulterium; homicidium, aliudue crimen; contra exem. illam Danidis.

CHRISTVS. Dirimit crimen; Si uerbi gratia adulter adulteræ uirum occiderit; Aur cum ea contrahat de futuro, Seu presenti: Vt iuste mea statuit potest. Dauidis tamen cum Bethzabæa coniugium ratum fuit: tum quod nulla tunc lex prohiberet Ecclesiæ; tunc quod adultera non consensisset in homicidium.

LXIX. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVS. Nulla infidelitas, etiam non baptizati, impedit, aut dirimit matrimonium.

CHRISTVS. At, Deut. 7. Deus lege Iudiciali quidem; sed etiam Morali, ideoque omnibus communi iustis, sancit, ne cum infidelibus contrahatur: *Quia seducet filium tuum, ne sequatur me; sed magis seruiat dñs alienis:* Quæ causa moralis est. Item repetitur 3. Reg. 11. *Quia certissime auertent corda uestra, ut sequamini Deos alienos*

2. Præceptum est, 1. Cor. 7. *Cui uult nubat; tantum in Domino.* In quo S. interpretes rectè docent, vetari connubia fidelium cum infidelibus; queis pars nulla in Domino.

3. Simile istud: 2. Cor. 6. *Nolite iugum coniugale ducere cum infidelibus.* Hoc ueritum; at non irritum reddit.

II. Matrim. fidelis cum non baptizato est irritum; Non iure diuino, naturali, uel Ecclesiæ; Sed more Christiano laudabiliter obseruato: contra quam Patriarchæ, & Iudæi uisitarunt. Iam enim Matrimonium cum sit Sacramentum, incapaci non communicari: capacem uerò reddit baptismus.

F I N I S.

ANTICHRISTI MYSTERIOMACHI LVTHE-
RO-CALVINIANI.

DEO, Deiparæ, Diuisque Laus & Gloria Amen.

N 2

COP.

